

DOTEKY

BULLETIN LORMU – JARO

70
2012



LORM

SPOLEČNOST PRO HLUCHOSLEPÉ
SOCIETY FOR THE DEAFBLIND



VERŠE • SLOVO ŠÉFREDAKTORA • ZPRÁVY Z LORMU •
NAD DOPISY ČTENÁŘŮ • PŘÍBĚH • PRÁVNÍ PORADNA
• ZDRAVÍ • HAF • INFORMACE • OSOBNOSTI ZE SVĚTA
HLUCHOSLEPÝCH • ZE SVĚTA • SPOLEČENSKÁ KRONIKA
• ZÁLIBY • VZKAZY MOUDRÝCH • RECEPTY

- 5 • JUBILEJNÍ 10. ROČNÍK SBÍRKY ČERVENOBÍLÉ DNY VÁS
CHYTNE ZA SRDCE!
- 12 • BĚŽKAŘI NA KUKLÍKU 2012
- 26 • PŘÍČINY HLUCHOSLEPOTY: TURNERŮV SYNDROM
- 40 • HLUCHOSLEPÝ PÁTER CYRIL AXELROD
- 42 • NEJNOVĚJŠÍ ZAHRANIČNÍ FILMY O ŽIVOTECH
S HLUCHOSLEPOTOU



VERŠE – Pryč z nudy	3
SLOVO ŠÉFREDAKTORA	4
ZPRÁVY Z LORMU	
Jubilejní 10. ročník sbírky Červenobílé dny vás chytne za srdce! . . .	5
Hluchoslepí už počtvrté mohou přihlásit svá díla do umělecké soutěže o Cenu Hieronyma Lorma	7
Poradenské centrum LORM v Ostravě od února na nové adrese. . .	8
Okénko do Prahy	9
Okénko do Jihočeského kraje	11
NAD DOPISY ČTENÁŘŮ	12
Běžkaři na Kuklíku 2012 (12) • Třebovický šikula (13) • Navigace (15) • Na zkoušku (16)	
PŘÍBĚH – Tohle zrno bude dobré	18
PRÁVNÍ PORADNA	
K Sociální reformě 2012	22
Vzorová smlouva pro asistenty péče	25
ZDRAVÍ	
Příčiny hluchoslepoty: Turnerův syndrom	26
HAF	
Border kolie je chytrý a sportovně nadaný pes	29
INFORMACE	
Výstava představující veřejnosti osobnost Hieronyma Lorma nyní ve Vyškově	31
Nové možnosti v oblasti rehabilitace sluchových vad	31
Pomůcka pro snadný poslech tištěného textu	35
Dalekohled nebo brýle? Dalekohledové brýle!	37
Další zajímavé kompenzační pomůcky	38
OSOBNOSTI ZE SVĚTA HLUCHOSLEPÝCH	
Hluchoslepý páter Cyril Axelrod	40
ZE SVĚTA	
Nejnovější zahraniční filmy o životech s hluchoslepotou	42
SPOLEČENSKÁ KRONIKA	44
ZÁLIBY	
LÉČIVÉ A AROMATICKÉ BYLINY	46
Česnek hubí střevní parazity a snižuje krevní tlak	
Z LITERÁRNÍ ČINNOSTI HLUCHOSLEPÝCH LORMÁKŮ	48
Letní sen (48) • Přítel (49)	
VZKAZY MOUDRÝCH	49
RECEPTY	50

*Jste-li okouzleni krásou barev, zvuků,
neděkujte tomu štěstí přede mnou,
raději podejte mi bez rozpaků ruku,
abych šla s vámi a ne za stěnou.*



VERŠE

Pryč z nudy

Pryč z míst,
kde jsi sám.

Kde nerozumíš cizincům ani slovo
A mluvíš jen se sebou.

Pryč z míst,
kde je ti smutno.
Kde nezní jiskřivý smích.

Pryč odtud,
kde necinkají plné poháry,
kde není každý den karneval!

Dana Kubišová



SLOVO ŠÉFREDAKTORA

Milí čtenáři!

Po letošní zimě s třeskutými únorovými mrazy se nyní přihlásilo toužebně očekávané jaro. Slunce začíná hřát, až se větve stromů otáčejí vstříc jeho paprskům. Každého z nás fascinuje probouzející se příroda, sněženky, bledule i první šafrány (krokusy) se derou ze zmrzlé zimní půdy do tepla, aby posléze vystavily sluníčku své něžné květy. Jarní příroda je nasycena nespočtenými vůněmi, začíná se zelenat tráva, ze které už vykukují skromné květy sedmikrásek, a zvířata i ptáci se připravují vyvádět a krmit svá mláďata. S jarem rovněž nastává doba, kdy poctivé hospodyňky myjí okna, leští podlahy, zametají a provětrávají světnice i skříně. Je to také čas velikonočních svátků spojených s pečením beránků a mazanců, barvením vajíček, leckde i pletením pomlázek se zpěvem jarních koled.

Na stránky tohoto jarního čísla Vašeho oblíbeného časopisu však bohužel padl černý stín. V neděli 15. ledna 2012 nás navždy opustila naše věrná čtenářka a občasná dopisovatelka, paní Dana Kubišová z Brna, vítězka 1. ročníku literární soutěže o Cenu Hieronyma Lorma. Jako vzpomínku na její básnickou tvorbu jsme se rozhodli zařadit dva veršované příspěvky této hluchoslepé autorky. Do úvodní rubriky VERŠE jsme vložili báseň Pryč z nudy, kde vyjadřuje svou touhu uniknout beznaději a tísnivým pocitům. Za vítězné a optimisticky laděné verše pod titulkem Přítel, uvedené do podrubriky, věnované zájmové činnosti hluchoslepých Lormáků – ZÁLIBY, získala D. Kubišová v roce 2006 ocenění odborné poroty.

V rubrice ZDRAVÍ, jejíž hlavní součástí je seriál Příčiny hluchoslepoty, přinášíme cenné informace o Turnerově syndromu, vrozeném onemocnění dívek a žen. Kromě malého vzrůstu a s ním spojenými jinými obtížemi se k této nemoci někdy přidružují také vady sluchu i zraku. Za přečtení stojí i některá fakta o neobyčejně chytrém a sportovně založeném čtyřnohém pomocníkovi, známém jako border kolie, v psí rubrice HAF. Tento nádherný a všestranně využitelný pes se skvěle uvedl zejména při záchranářských akcích. V sou-

časné době se border kolie stále častěji uplatňuje též jako vodící pes pro nevidomé. Z mnoha dalších zpráv, aktuálních informací a rad bych čtenářům chtěl v seriálu o léčivých a aromatických bylinách připomenout článek o česneku, známém jako zelenina, koření i účinný lék proti mnoha nemocem. Této ostře chutnající rostlině se pro její antibi-otický účinek trefně říká židovský nebo přírodní penicilin. Hezké prožití letošních Velikonoc, hodně hřejivých slunečních paprsků, štěstí, životního optimismu, mír a světlo v duši, samozřejmě i co nejvíce dobrého počtení, případně příjemný poslech na CD-ROMu upřímně přeje Váš

Zdeněk Sedláček



ZPRÁVY Z LORMU

Jubilejní 10. ročník sbírky Červenobílé dny vás chytne za srdce!

Už podesáté zaplaví čtyřicet českých a moravských měst naši dobrovolníci v červenobílých tričkách během jubilejního ročníku sbírky Červenobílé dny. Od 23. do 25. dubna 2012 budou za symbolických 30 korun nabízet krásné červené srdíčko – ořezávátka a informovat veřejnost o hluchoslepotě.

Kampaň se srdíčkem však běží již od 14. února, tedy od sv. Valentýna, na sociální síti Facebook pod naším odkazem <http://www.facebook.com/lorm.spolecnost.pro.hluchoslepe>. Každý den zde zveřejňujeme jednu fotku se srdíčkem, ať už na běžkách, s našimi hluchoslepými sportovci, sněhulákem, prvními sněženkami, domácími mazlíčky nebo na cestách po norském severu nebo z Machu Picchu v Peru. Srdíčko si tak na sociální síti získává srdce nových příznivců a zájemců!

Asi nemusím zdůrazňovat, jak při současné finanční nejistotě je pro nás právě letos důležitá nejen podpora ze strany škol a studentů, ale i pomoc ze strany všech příznivců, tedy i čtenářů Doteků. A jak nás můžete podpořit?





Třeba přeposláním naší tiskové zprávy nebo odkazu na webových stránkách či Facebooku svým přátelům nebo zasláním dárcovské SMS ve tvaru LORM na číslo 8 777. Cena DMS je 30 Kč, o.s. LORM obdrží 27 Kč.

Sbírka má opět zajištěnou mediální podporu ze strany Českého rozhlasu a Radia Čas, inzerována bude v různých denících, magazínech a časopisech i na velkých obrazovkách ve vybraných nákupních centrech v Praze. Další podrobnosti k letošnímu ročníku jsou průběžně doplňovány na stránkách sbírky www.cervenobiledny.cz, k dispozici jsou zde i vyúčtování všech předchozích ročníků.

Cílem sbírky je stejně jako v předchozích letech medializovat problematiku hluchoslepoty a získat finanční prostředky na zajištění služeb pro vás, hluchoslepé spoluobčany. I v letošním roce se obracíme na veřejnost a věříme v její podporu a solidaritu. Vážíme si sebemenšího příspěvku a každé dárcovské SMS, které nám umožní dál poskytovat služby.

Již deset ročníků sbírky Červenobílé dny by nebylo bez laskavé podpory našich věrných partnerů. Obrovské poděkování patří společnostem První stavební obnova, s.r.o., Toptrans, Ardagh Group, MuchoGusto, OP TIGER, spol. s r. o., Screenet, s.r.o., Aukro s.r.o., Gzh, s.r.o., Český rozhlas, Radio Čas a společnost Media Park s.r.o. provozující portály www.babyweb.cz a <http://zijemenaplno.cz>. Za pomoc speciálně děkujeme herci Vladimíru Javorskému, kreativnímu poradci Marku Valičkovi, grafičce Ireně Egerové a animátorovi Radimu Ševčíkovi!

*Petra Zimermanová
ředitelka o.s. LORM*

Hluchoslepí už počtvrté mohou přihlásit svá díla do umělecké soutěže o Cenu Hieronyma Lorma



Občanské sdružení LORM – Společnost pro hluchoslepé vyhlašuje **4. ročník Ceny Hieronyma Lorma**. Do umělecké soutěže mohou své povídky, básně nebo výtvarná díla přihlásit všechny tvůrčí osobnosti z řad hluchoslepých. Tentokrát se bude soutěžit na téma „*Umění dávat a brát*“ v kategorii literární a výtvarné. V rámci literární sekce mohou hluchoslepí autoři zaslat své příspěvky do dvou podkategorií – próza a poezie. Oblast výtvarná je otevřená všem technikám, stylům a materiálům. Přihlášky spolu s uměleckými díly mohou hluchoslepí autoři zasílat do **15. srpna 2012** na adresu o.s. LORM, Zborovská 62, 150 00 Praha 5.

Slavnostní vyhlášení výsledků 4. ročníku proběhne 20. října 2012 na Víkendové konferenci o.s. LORM v hotelu Dukla ve Vyškově, kde bude vítězům udělena Cena odborné poroty a Cena veřejnosti. Začátkem září zveřejníme na našich webových stránkách www.lorm.cz všechna přihlášená literární díla a veřejnost tak bude mít ojedinělou možnost se až do konce září do soutěže aktivně zapojit zasláním svého elektronického hlasu jednomu z děl.

Soutěž nese jméno po hluchoslepém básníkovi, filosofovi a novináři Heinrichu Landesmannovi (9. 8. 1821 – 3. 12. 1902), který kvůli pronásledování tehdejšími režimy přijal pseudonym Hieronymus Lorm. Pro vlastní potřebu si vytvořil komunikační systém – dotekovou abecedu, později nazvanou Lormova abeceda, kterou dnes používají ke komunikaci hluchoslepí nejen u nás, ale také v Německu, Belgii, Švýcarsku a jinde ve světě.

Cena Hieronyma Lorma je pořádána už počtvrté pod záštitou a za finanční podpory Nadačního fondu Českého rozhlasu ze sbírky Světluška a letos poprvé za podpory Nadace člověk člověku. První ročník se konal v roce 2006 při příležitosti 15. narozenin sdružení LORM. Do literární sekce tehdy zaslalo 13 osob celkem 16 autorských děl, výtvarná kategorie se pyšnila 8 uměleckými díly. Také 2. ročník sou-



těže, jenž byl zasvěcen společnému tématu „*Přátelství*“, se těšil velkému zájmu hluchoslepých. Počet přihlášených příspěvků v kategorii próza byl dokonce oproti prvnímu ročníku trojnásobný! Celkem bylo přihlášeno 32 příspěvků v kategorii próza, 7 příspěvků v kategorii poezie a 16 výtvarných uměleckých děl. O přízeň veřejnosti i odborné poroty se ve třetím ročníku v roce 2010 ucházelo 17 příspěvků v kategorii próza a 9 básnických textů v kategorii poezie na společné téma „*Ztráty a nálezy aneb Co život dal a vzal*“. Do výtvarné sekce přihlásilo svá díla celkem 19 hluchoslepých tvůrců.

Formou hravého soutěžení chce sdružení LORM představit osoby s mimořádně těžkým zdravotním postižením coby aktivní členy společnosti. Další informace o 4. ročníku Ceny Hieronyma Lorma včetně přihlášky do soutěže jsou k dispozici na webových stránkách <http://www.lorm.cz/cs/hluchoslepi/cena-hieronyma-lorma/>.

Petra Zimermanová
ředitelka o.s. LORM

Poradenské centrum LORM v Ostravě od února na nové adrese

Poradenské centrum LORM v Ostravě změnilo adresu a od února sídlí v ulici Ostrčilova 2691/4. Děkujeme Automotoklubu neslyšících v Ostravě za dlouholetou a příjemnou spolupráci. Od února nám vyšel vstříc Svaz tělesně postižených v České republice, o.s. krajská organizace Moravskoslezského kraje, se kterým nyní sdílíme společné prostory v ulici Ostrčilova 2691/4. Klienti i všichni zájemci o problematiku hluchoslepých osob zde mohou zastihnout naši terénní sociální pracovníci, Mgr. Martinu Kučerovou, každý 1. a 3. pátek v měsíci mezi 8. a 16. hodinou.

Okénko do Prahy



Co děláme v Praze? Možná vás překvapí, že s kolegyní často pracujeme někde úplně jinde než v Praze. Jezdíme do Plzně, Litoměřic, Chomutova, Příbrami, Rožmitálu pod Třemšínem, Sedlčan, Liběšic, Mělníku a možná jsem ještě na něco zapomněla. Samozřejmě některé dny jezdíme po celé Praze z jednoho konce na druhý sem a tam podle toho, jak někteří z vás potřebují. Během ledna jsme měly možnost poznat mnoho úřadů práce (myslím, že tušíte proč).

A když jsme v kanceláři a pracujeme na administrativě? Představte si, že naše středisko už začíná trochu vypadat jako před sbírkou. Přišel nám ve velkých krabicích sbírkový předmět – krásná červená ořezávátka. Všichni doufáme, že budou mít úspěch a výtěžek sbírky bude co možná nejlepší.

A jaké jsme prožili akce spolu s některými našimi pražskými klienty? (No, pražskými... někteří přijeli až z dálky 100 km.) Už jste měli možnost číst v Dotecích o naší výpravě v historických kostýmech. O výletu do Rožmitálu nám napsala hezký příspěvek pravidelná účastnice klubů Stáňa Kníchalová. Věřte, nasmáli jsme se až až – a podruhé při prohlížení zdařilých fotografií. Měli jsme skutečně štěstí na vstřícné průvodce!

V prosinci jsme se vydali jen kousek od Václavského náměstí. Od pana Bláhy, vedoucího výrobně-technického úseku KNIHOVNY A TISKÁRNY PRO NEVIDOMÉ K. E. MACANA, jsme se dozvěděli mnohé. Například jak se vyrábí učebnice pro nevidomé žáky, jaká je cesta našich Doteků, než přijdou k vám – napsání v Braillově písmu, korektury, vytisknutí matice a z ní stránky, které se po ořezání musí ručně svázat. Pro některé z vás se načítají v takové malé místnůstce plné přístrojů. Něco z historie? Možná se dozvíte něco nového: „Počátky zřizování knihoven a tiskáren pro nevidomé na území České republiky jsou úzce spjaty s existencí slepeckých ústavů. Koncem 70. let 19. století se do českých zemí dostává přes německou jazykovou oblast Braillovo slepecké písmo. Do té doby byla u nás při výuce nevidomých používána výlučně reliéfní tiskací latinka. Po několikaletém váhání spojeném s čet-



nými polemikami Braillov znakový systém jednoznačně zvítězil. V nemalé míře k tomu přispěli i sami nevidomí, neboť od počátku přijímali Braillovo písmo s neskrývaným zájmem a radostí, učili se mu mezi sebou navzájem, a to i přes počáteční nedůvěru či dokonce odpor některých konzervativních učitelů ve slepeckých ústavech. Jedním z přímých důsledků oficiálního přijetí Braillova písma slepeckými ústavu v zemích Koruny české bylo zřizování ústavních knihoven a tiskáren. Knihovny čtyř slepeckých ústavů v českých zemích však později přece jen přesáhly zdi těchto institucí. Spolek „Český slepecký tisk“ vznikl v červnu roku 1918 a lze jej charakterizovat jako přímého předchůdce dnešní Knihovny a tiskárny pro nevidomé. U zrodu spolku stál nevidomý hudební skladatel, pedagog a osvětový pracovník Karel Emanuel Macan (1858–1925), který během studií na pražské technice postupně oslepl. „Svět slepých“ mu byl až dosud zcela neznámý, čím hlouběji však do něj pronikal, čím více poznával nerovné společenské postavení nevidomých na konci minulého století, tím pevněji v něm zrál úmysl věnovat veškerou svoji energii a své schopnosti zápasu o novou kvalitu života českých nevidomých. Počátkem 90. let 19. století se Macan stává učitelem v Klárově ústavu slepců v Praze. Jeho aktivity byly zaměřeny především na oblast kultury a vzdělání, na žurnalistiku a budování mezinárodních kontaktů. Projevil se také jako dílčí reformátor Braillova znakového systému, a to především pokud jde o hudební notaci. Knihovnu ústavu, v němž působil, rozšířil žánrově i tématicky do té míry, že se její fond mohl stát jádrem pozdější veřejné knihovny pro nevidomé, kterou zřídil v rámci již zmíněného spolku „Český slepecký tisk“. V roce 1917 začal vydávat časopis Zora, který vychází dodnes (převzato z internetu).

Další prosincovou akcí byla již tradiční výroba přání pro naše sponzory, ale to jste na svých pobočkách zažili také. Myslím, že i vánoční klub se svařeným vínem a příjemným povídáním si umíte dobře představit...

A co jsme podnikli v lednu? Zůstali jsme v naší klubovně a hráli nové stolní hry. Nebylo to jen *Člověče, nezlob se*, ale měli jsme na výběr hry *Piškvorky*, *Logik*, *Tablut* nebo *Soliter*. Mě osobně velmi překvapilo, jak dávnou historii

mají *Piškvorky* nebo *Tablut*. Prý něco podobného hráli již staří Číňané snad dva tisíce let před naším letopočtem! Hry si budete mít možnost zahrát i na některých našich pobytech.

Do té doby vám přeji pěkné dny a těším se zase někdy v Okénku z Prahy na shledanou!



Jana Kašparová
terénní sociální pracovnice Praha

Okénko do Jihočeského kraje

Milí čtenáři,

venku mrzne, až praští, psa by do té sibérie nevyhnal, jak se říká, a i já pro tentokrát naštěstí sedím v teple, nepobíhám v terénu, nemrznu čekáním na autobus, místo toho přemýšlím, o čem Vám budu psát. Víte, že je to skoro dva roky, kdy jsem nastoupila jako terénní pracovnice pro jižní Čechy a Vysočinu? Zdá se to být nedávno...

Úplně na začátku jsem měla veliké štěstí, že s některými z Vás jsem prožila pro mne nezapomenutelný týden na Kuklíku. Bylo skvělé pozorovat Vaše sportovní výsledky, Váš elán do života... Po příjezdu domů mne čekalo seznámení se s pracovní náplní, začala jsem objíždět klienty a pomalu zjišťovat, co kdo kdy bude ode mne potřebovat. Začátky pro mě byly nelehké a moc děkuji všem, kteří mi vyšli vstříc a tak ochotně mi pomáhali! To co dnes umím, jsem se naučila díky Vám všem, díky klientům, rodinným příslušníkům a kolegyním.

A co se u nás děje teď? Stejně jako na ostatních pobočkách poskytují klientům doprovody k lékařům, chodíme společně nakupovat, pomáhám s vyřizováním sociálních dávek i s výběrem kompenzačních pomůcek, společně vaříme, učíme se taktilnímu znakovému jazyku i pracovat s počítačem. Díky školení jsem si troufla i na výuku prostorové orientace a samostatného pohybu. Rádi se scházíme v prostorách poradenského centra, kde jsme za poslední



rok společně vyráběli vánoční přáníčka, svíčky z včelího vosku, zdobili kameny ubrouskovou technikou, opakovali si Lormovu abecedu.... Baví nás objevování krás a zvláštností jižních Čech. Prohlídli jsme si tkalcovskou dílnu ve Strmilově, botanickou zahradu v Táboře, zámek Červená Lhota, dozvěděli se, v čem je jedinečné pivo Samson, zvládli jsme turistický výlet k pomníku Jakuba Kubaty, pomocí dalekohledů jsme se pokoušeli zahlédnout ptáky u Vrbenských rybníků, navštívili jsme Jihlavu, kde byla krásná hmatová výstava. Bylo pro nás velkým překvapením, že některé sochy zde vystavované vytvořila naše milá Lormačka Renata. Společně jsme opékali buřty, slavili skvělé úspěchy na Lormoolympiádě i osobní kulatá výročí. Věřili byste, že za ty dva roky bylo klubů pro mne neuvěřitelných 37? Jsem moc ráda, že služby, které o.s. LORM poskytuje, se staly více vyhledávanými i díky podpoře ze strany současných spokojených Lormáků, na jejichž doporučení se k nám hlásí noví zájemci o služby.

A tak doufám, milí čtenáři, že i další rok, dva, tři... budu mít možnost Vás stále informovat, jak se nám na jihu daří.

*Jana Radová
terénní sociální pracovnice Jindřichův Hradec*



NAD DOPISY ČTENÁŘŮ

Běžkaři na Kuklíku 2012

Dne 17. února se běžkaři i pěší turisté z LORMu setkali na Kuklíku. Sněhu bylo požehnaně, takže jsme se těšili. S počasím to nevypadalo moc dobře. Bylo tak různorodě proměnlivé, že jsme během týdne okusili všechny jeho formy – deštivé, mrznoucí, bílou tmou, mrazivé, krásně slunečné i plné chumelení. První dva dny jsme se řádně proběhli, ale pak přišla únava. Nejsme vytrénovaní ani zvyklí na tolik pohybu a zejména na tento sport. Krize však byla rychle překonána a zas bylo dobře, nebo aspoň já se tak cítil.

Po večerech jsme měli velice zajímavé a pěkné programy. Moc krásný byl vzpomínkový večer na Danu Kubišovou, v němž nám Zdena, Petra a Hela přednesly pásmo z její tvorby. Znal jsem ji a obdivoval pro její statečný boj se zákeřnou chorobou, určitě v mé paměti zůstane natrvalo! Také bylo v přednášce o regionu zajímavé se dozvědět, že na Kuklíku léta vlastnil chalupu známý herec Oldřich Nový.



Vydařené bylo sportovní dopoledne, kdy běžkaři zdolávali se svými traséry kilometrový terénní okruh a sjezd. Fanoušci nás podporovali, sluníčko hrálo. Stopy pro závodníky byly dobře připravené, užívali jsme si to bezvadně. Večer bylo vyhlášení výsledků, vyhráli ti mladší z nás, a tak to má být.

Program obsahoval také dramaterapii, kterou jsme si všichni během týdne poctivě připravovali. Bylo úžasné sledovat, jak každý do poslední chvíle skrýval kostýmy, které si účastníci sami vyrobili, a vymyšlené nacvičené scénky. Byl to večer plný smíchu a prima zábavy, nechybělo ani překvapení, které jsme spolu s Dášou připravili – všichni účastníci pobytu od nás dostali velké zlaté medaile. Také naše vedení bylo „omedailováno“ – a plným právem! Na závěr uchopil Vašek Fišer kytaru, hrálo se na přání, zpívalo a dokonce i tančilo.

Byl to krásný týden, na který budu dlouho vzpomínat!

Milan Koklar

Třebovický šikula

Milí Lormáci,

rád bych se s vámi podělil o jeden nevšední zážitek, který se mi stal.

Jednou zrána, když krásně svítalo sluníčko a foukal jemný větřík, šli jsme já a můj pes venku po chodníku, když tu náhle zazvonil můj mobil. Chvíli trvalo, než jsem ho vylovil a přijal hovor. Slyším ženský hlas, který mluvil tak rychle (my Ostravaci máme „kratke zobaky“, na které jsem zvyklý), ale tato mluva byla tak rychlá, že digitální sluchadlo jednoduše



nestíhalo... Podařilo se mi volající zastavit a vysvětlit jí, že má mluvit pomalu, srozumitelně, protože špatně slyším, a tak mi inženýrka Hurychová, vedoucí třebovického psího útulku v Ostravě, jak jsem posléze zjistil, konečně mohla vysvětlit, proč mi telefonuje.

Útulek je součástí Městské policie v Ostravě a paní Hurychová mě zvala na besedu o červenobílé holi a vůbec o nás, hluchoslepých občanech. Ze setkání jsem měl velkou radost, bylo to něco naprosto výjimečného a úžasného, tento červenový TŘEBOVICKÝ ŠIKULA! Dokonale připravené, na profesionální úrovni odvedené. Věřte, že to dokáží posoudit a ocenit, sám už 8 let dělám přednášky a besedy ve školkách a školách a vím, jak náročné je tyto akce připravit, aby byly zábavné, poučné, prostě aby splnily svůj účel.

Z tohoto dne jsem si odnesl plno krásných zážitků, postřehů a informací tlumočených mi verbálně samotnou paní Hurychovou, které tímto zároveň děkuji za poskytnutí možnosti předvést veřejnosti práci svého vodícího psa Pedra, s nímž si v klapkách mohli vyzkoušet chodit i zájemci, a dále za prostor pro ukázky komunikace s hluchoslepým člověkem pomocí Lormovy abecedy a taktilního znakového jazyka.

A na závěr velké poděkování za pozvání na další akci s policií, která proběhla v září. V čem spočívala? Projekt byl zaměřen zejména na seniory, kteří se učili, jak pečovat o pejska právě z třebovického útulku, kterého si zde vybrali jako domácího čtyřnohého kamaráda. A já byl pozván na přednášku o vodícím psu, o životě hluchoslepých lidí... Všech 35 účastníků mělo následně tolik dotazů, že bychom snad povídali ještě dnes, takový byl zájem! Jenže čas byl vymezen, nezbylo, než se rozloučit a dohodnout setkání zase na jindy. Ale o tom zase někdy příště...

Z Ostravy vás srdečně zdraví

Láďa Holba s Pedrem

Navigace



Někteří z vás o navigaci už slyšeli a ví, jak vypadá a funguje. Já ji půl roku testuji „na vlastní kůži“ a nemůžu si ji vynachválit – funguje úžasně! Ale nepředbíhejme a začněme s mým příběhem pomalu a pěkně od začátku.

Při vyřizování formalit pro tuto kompenzační pomůcku mi pomáhala naše terénní pracovnice LORMu Martina Kučerová, mně samotnému by to trvalo dlouho. Žádost jsme podali na magistrát a čekali na odpověď. No, dočkali jsme se – nedostal jsem vůbec nic. Ale nevzdávali jsme to a odvolali se k vyšší instanci, což je krajský úřad. Ten mi žádost poslal zpátky k doplnění informací a výsledek byl, že mi přiznali 3 000 Kč. Jenže navigace stojí 14 000 korun. A teď co dál? Znovu žádost o pomoc, tentokrát k Nadačnímu fondu Českého rozhlasu, který byl velmi vstřícný a ze sbírky Světluška mi přidělil 9 950 Kč. A já pak toužebně čekal každý den na balíček s tímto moderním jedinečným pomocníkem.

Den D konečně nastal, řeknu vám, že moje radost z toho, že konečně mohu v neznámém prostředí chodit bez lidského průvodce, je jen těžko sdělitelná!

A jak vlastně navigace pracuje, jak mi pomáhá? Nejdříve musíte mít dobrý telefon, abyste bezchybně slyšeli a rozuměli hlasu = pokynům, popřípadě mít kolem krku indukční smyčku propojenou s telefonem a dobře nabitou navigační jednotku. Postup je jednoduchý – předem nahlásíte do navigační centrály kam chcete jít a následující den vás navigace naviguje, tedy hlídá vaše kroky a přesně a bezpečně vás směřuje k cíli cesty.

Moje pracovní náplň spočívá v tom, že pořádám besedy o červenobílé holi, o životě s hluchoslepotou, o potřebách i činnostech nás hluchoslepých, a tak každou chvíli sahám k navigační jednotce, volám a dojednávám trasy, abych v daný den nebloudil nepřipraven.

A teď vám povím ten příběh: zařizoval jsem besedu na vesnici, kam autobusy moc nejezdí. Jak to udělat, abychom s mým vodícím psem Pedrem bezpečně a včas dorazili k posluchačům? Byla to nejhorší, nejstrašlivější cesta, kterou jsem za těch třicet let, co mám handicap zraku a sluchu, šel. Žádné chodníky, museli jsme dávat pozor, abych nešlápnul



stranou, nevybočil ani o dvacet centimetrů, jinak bychom se oba skutáleli do příkopu, který vede kolem celé „cesty“ a táhne se dva kilometry. Zkrátka NIC, podle čeho by se člověk mohl orientovat. A NÁHLE se ozvala navigace, která nás naváděla každých 10 minut vpřed!

Do základní školy, kde beseda probíhala, jsme nakonec zdárně a ve zdraví díky této věcičce došli. Jen můj pes po těchto dvou hrozných kilometrech vypadal, jako by právě absolvoval trasu Praha – Prčice, tak mu to dalo zabrat. Jsem rád, že technický pokrok jde kupředu a nelze ho zastavit, což je v tomto případě dobře, jinak opravdu nevím, jak bych před třiceti lety mohl zvládnout to, co se mi například právě díky navigaci daří dnes.

Z krásné Ostravy se s vámi pro tentokrát loučí

Láďa Holba a Pedro

Na zkoušku

V rámci studia tyflopédie jsem dostala samostatný úkol – prožít alespoň hodinu v zaslepení a sepsat krátkou práci o svých pocitech a zážitcích získaných během této, pro mne „dlouhé“, hodiny. Napadlo mě, že by možná mé prožitky mohly zajímat (nejen) lidi se zrakovým postižením, kterých si velmi vážím a mají můj obdiv.

Dlouho jsem přemýšlela, jakou činnost bez zrakové kontroly budu absolvovat, abych předešla možné zdravotní nebo věcné újmě. Radila jsem se s ostatními členy domácnosti. Ani nemůžu uvést, jakou činnost vymyslel manžel... A tak jsem si prostě navečer zavázala oči šátkem a bylo to. Jako první věc se mi podařilo vyndat jogurt z lednice, vzít si lžičku a pomalu dojít ke stolu a jogurt sníst. Nevýhodou bylo, že jsem nevěděla příchutí jogurtu, a tak jsem odevzdaně pojídala jahodový, ač bych si dala čokoládový. Podařilo se mi vyndat chleba z mrazáku na zítřek, o úklid jsem se radši nepokoušela, neb bych ho pak musela opakovat s pomocí zraku... Místo toho jsem se rozhodla pustit si nějaký zajímavý pořad v TV a jen poslouchat. Ale to právě nebylo vůbec jednoduché! K zapnutí naší televize slouží tři různé ovladače. Když jsem

je konečně nachystala a mačkala na správných místech, nic se nedělo.

Požádala jsem o radu dceru, která mi řekla, že mířím ovladačem do jiných míst, než stojí televize, ale pak se dílo podařilo. Zapnula jsem televizi, jenomže zvuk byl příliš slabý. Takže opět najít ten správný ovladač, správné tlačítko... To byl boj! Musela znovu pomoci dcera.

Pak se nade mnou slitoval manžel a pustil mé oblíbené písničky. Poděkovala jsem mu a chtěla jsem ho za odměnu políbit. Pusu dostal na oko, které naštěstí včas zavřel. Ohmatala jsem si obličej manžela i dětí a zjistila, v čem si určitě jsou podobní. Následně jsem si zacvičila, to bylo celkem bez problémů, až na kočku, která se kolem mne motala a chtěla mi zalehnout podložku. Kontrola podložky mi dala víc práce nežli samotné cvičení. Kočka měla štěstí, mé cvičení naslepo přežila.

Můj čas prožitý bez pomoci zraku jsem zakončila osobní hygienou. Nejdříve WC, kde jsem si zbytečně rozsvítila, a pak sprcha. Ta byla poněkud studená, ale podařila se. Očistu těla jsem nechtěně provedla šamponem. Šok nastal po sundání šátku. Viděla jsem vše tak nějak v mlze. Brýle nepomáhaly, ale za půl hodiny se mi zrak naštěstí vrátil k normálu. Na ten strach nikdy nezapomenu! Život bez zraku musí být úplně jiný, zaměstnává více sluch i hmat. Ale především je člověk omezený v činnostech i přes pomoc někoho jiného. Sám, bez pomoci druhého, by takový člověk snad ani nemohl žít. Neumím si představit, jak si nevidomí třeba vaří, pečou, uklízí...

Přesto, že mají zřejmě dost času, je poměrně málo věcí, které mohou vykonávat sami a dělat tak to, co by si skutečně přáli. Víím, že nevidomí lidé jsou moc stateční, a doufám, že dostatečně trpěliví.



Věra Čermáková, Pardubice



PŘÍBĚH

Tohle zrno bude dobré

Čtyřicetiletá žena má nakročeno do druhé poloviny života. Je zavedená v postavení manželky a matky obvykle již dospívajících dětí, může si dopřávat už nejen pomyšlení na drobné radosti, na které do té doby nezbyval při starostech o rodinu čas. Jenže do představ o zítřku padl stín. Doslova. Na očním oddělení v liberecké nemocnici od lékařů uslyšela, že diagnostikovanou chorobu sítnice nazývanou *retinitis pigmentosa* léčit nelze a paní Jaroslavu Žákovou čeká budoucnost slepce. Jako kdyby bylo málo, že od dětství „nabírá“ zvuky kolem sebe jen díky sluchadlu! Dodávat, že jí navrhuji invalidní důchod, bylo už vlastně zbytečné.

Ani žít se mi nechtělo

„Šokovalo mě to. Viděla jsem, jen jsem měla hodně zúžené zorné pole a šeroslepotu. U nás v rodině nikdo oční vadou netrpěl. Proč zrovna já bych měla oslepnout?! Neuměla jsem si představit, co slepota obnáší a jak se s ní žije. Absolvovala jsem několikrát vyšetření v Praze na oční klinice na Karlově náměstí, ale ani tam mi nepomohli. Zopakovali, že onemocnění je neléčitelné a že je třeba se s tím smířit. Za pár let se přidal zelený zákal. Léčba nepomohla, po čase se objevil i v druhém oku...“

Pro někoho by to byla omluvenka, proč rezignovat na všechno, co by ještě mohlo přijít. Proč všechno předem vzdávat. Vždyť tolik nenávratně ztrácí!

Ještě před ukončením základní školy hýčkala sen: Budu kadeřnicí! Jinak ovšem viděla její možnosti jakási posudková či poradenská komise. Starší ze dvou sester trpěla od dětství záněty středního ucha – a následky se dostavily v podobě nedoslýchavosti. Žákyni byl doporučen učební obor cukrářka nebo prodavačka drobného zboží – papír, hračky, sportovní potřeby. A protože rodiče chtěli mít dcerku se sluchovým handicapem pod dohledem a učnice cukrářka by musela do internátu, zůstala z volby jediná možnost.

Znamenalo to denně dojíždění vlakem z Jiřetína pod Bukovou do Liberce. Vyzbrojená krabičkovým sluchadlem. Patnáctka, jež se chtěla líbit a tu věc vnímala jako kosmetickou vadu. „Styděla jsem se za něj a nenosila ho. Uměla jsem dobře odezírat.“ Rok po vyučení pobíhala za pultem papírnictví v Jablonci nad Nisou, další rok si k ní do obchodu chodili vybrat a koupit svoje „nádobíčko“ sportovně založení kluci a jejich rodiče.



„Potom jsem se vdala a měla syna, za čtyři roky druhého. K prodávání jsem se už nevrátila, šla jsem dělat v Jiřetíně do Tofy, pracovala jsem tam na dvou poloautomatech, které vyráběly dřevěné dílky do pianových mechanik.“

O tohle všechno, o svět barev, tváří, věcí a lidí měla přijít. Ztratit je bez náhrady. Odmítala uvěřit. V šestapadesáti letech Jaroslava Žáková přestala vidět úplně.

„Ani žít se mi nechtělo,“ vzpomíná rodačka z městské části Liberce s poetickým názvem Krásná Studánka. Skoro ještě čerstvá vzpomínka na první zraková setkání s oběma syny po jejich narození stejně jako vlastní dětství pro ni bylo už jen vzpomínkou.

Jsi jen jiná

Pouze opravdu silní se dokáží usmát v situacích, když jejich okolí je připraveno přijmout spíš zatrpklou. Mít na jazyku vtip, když nikoho by nepřekvapilo stýskání nebo dokonce spílání na nepřízeň osudu.

„Jsem narozená ve znamení berana, a tudíž tvrdohlavá až paličatá. Pomalu jsem se ze zoufalství vzpamatovávala. A taky zjišťovala, že i poslepu se dá žít. Dělán si doma všechno sama – vařím, uklízím, zatápím v kamínkách i vybírám popel a umývám okna. Trvá mi to o chvíli déle a možná to není akorát, ale poradím si. Jednou jsem právě při mytí oken zaslechla sousedky, jak jedna druhé říká: Koukej, myje okna a tvrdí, že nevidí! Kdyby nekecala...“

Zpočátku všechno kolem domácnosti zvládala. Na nezbytné návštěvy lékaře, úřadů a jiné pochůzky jí průvodcovské služby nabídla sociální pracovnice o.s. LORM pro Liberecký kraj Naďa Tomsová; poprvé v Jiřetíně u Žáků zaklepala před šestnácti lety. Pověděla o společnosti pro hluchoslepé a co jim sdružení LORM může nabídnout. Až



od ní uslyšela víc o Braillově písmu, rekondičních pobytech, bílé holi.

„Tehdy jsem ještě nic z toho nepotřebovala. Viděla jsem a doufala, že to tak zůstane dál, nebo alespoň ještě hodně dlouho. Jenže potom náhle zemřel manžel...“

Než se vzpamatovala z téhle ztráty, potvrdilo se, že životní karamboly se dostávají málokdy jako sólisté: Jaroslavě Žákové se „rozjelo“ zhoršování zraku – a začít se seznamovat s bodovým písmem se stalo nezbytností, stejně jako naučit se chodit s bílou holí a třeba s obstaráním nákupů nebo větším úklidem se spoléhat na rodiny synů, na vnuky.

Člověk může špatně slyšet, může ztratit i zrak – a nic na tom nezmění. Ale odmítnout sedět někde v ústraní při-otrávený sebelítostí dokáže jen rozhodnutím, že se sebou něco udělá.

I když někomu pomůže i malé, přátelské nakopnutí... Byla to Nadě Tomsová, kdo si před pěti roky „stříhnul“ roli bájně Sirény: s tím rozdílem, že zpěvem nesváděla Odyssea vracejícího se od dobyté Tróje na rodnou Ithaku, nýbrž ponoukala paní Jarku k žádání o příspěvek na pořízení počítače s braillovým řádkem, hmatovým a hlasovým výstupem pro nevidomé. Mávla nad tím nápadem rukou. Hrátky s touhle technikou nejsou nic pro mne!

Jenže potom se k paní Nadě přidal Honza. Přesvědčoval, nabízel pomoc při zvládnutí základů. A tenhle dobrovolník libereckého klubu členů o.s. LORM její odpor zviklal. Má totiž v sobě něco, čemu se dá říkat punc věrohodnosti.

„Před šesti lety se konala v Jablonci sbírka Červenobílé dny, rozdávaly se letáčky s informacemi o sdružení LORM a nám se přihlásil mladý muž. Že by chtěl u nás dělat dobrovolníka – a my jsme ho rádi přijali. Honza, pokud mu to čas dovolí, mě vezme do divadla, na procházku, na lyže, objeví se v klubu a zahráje na kytaru nebo s námi jede na výlet a je výborný průvodce.“

Nakonec se ukázalo, že překonat odstup od techniky bylo snazší než zdolat překážku tam, kde by se jí nadáli nejmíň – u obvodního lékaře. Měl totiž žádost o příspěvek na počítač, jehož cena o hodně přesahuje částku sto tisíc korun, doporučit. A pan doktor odmítl. S odůvodněním, k čemu by byl nevidomé...

Přizdobit žádost razítkem a autogramem se uvolil až při třetím pokusu.

„Když jsem k němu později přišla na kontrolu krevního tlaku, nezajímal ho ani tak můj tlak, jako co vlastně s tím počítačem dělám a jak na něm můžu psát, když nevidím. Podrobně jsem mu vysvětlila, co je hlasový výstup a co braillovský řádek a poslala jsem mu mail. Byl z toho úplně vedle a já málem odešla bez receptu na léky.“

U téhož lékaře se ještě urodila půvabná pointa téhle záležitosti: při jedné z dalších návštěv paní Jarky v ordinaci si přál detailně slyšet, jak postupovat úřední cestou se stejnou žádostí jiného pacienta se zrakovým postižením...

Prozradila své know-how ochotně. S osvětou týkající se problematiky hluchoslepých posbírala zkušeností opravdu na rozdávání.

A taky je rozdává. Protože se nejednou přesvědčila, že podmínkou každého JAK je CO.

V tandemu s Nadou Tomsovou mají za sebou šňůru besed o hluchoslepotě na středních školách v Jablonci a Liberci. Jedna seznámí studenty s činností o.s. LORM a vysvětlí, co pro leckoho obtížně představitelná kombinace postižení zraku a sluchu znamená, druhá o všedním životě s tímto postižením může hodně povědět. Reakce bývají různé. Ve třídách se najdou drsní nad věcí i bohorovně lhostejné krasavice, ale většina po chvíli ukáže jinou tvář. Jsou zvědaví i ochotní jít – jak se říká – s vlastní kůží na trh. Doslova. Není nic srozumitelnějšího než zavázané oči, červenobílá hůl v ruce a pár kroků v prostředí naráz neznámém a tudíž plném nástrah. Nebo se přesvědčit, že taktickým znakovým jazykem lze opravdu s hluchoslepým člověkem komunikovat – sklidila potlesk, když správně přečetla jméno studenta „lormované“ na ruku.

Třeba i tohle mohou být úroky z rekondičních pobytů organizovaných sdružením LORM. Nejen získávat nové přátele, s nimiž být pohromadě je psychická lázeň a čirá radost.

Setkání s mladými lidmi mají ještě další „rozměr“. Jim, jejich činům brzy připadne rozhodnout, jak budou žít seniory a lidé s postižením.

„Z besed mívám dobrý pocit. Přesvědčuji se o tom, že



nejsou vůči nám lhostejní. Když vědí jak, ochotně pomáhají.“

Je čas setí, čas zrání a taky čas sklizně, přibližně tohle kdosi moudrý napsal nebo řekl. Patří se dodat, že hodně záleží na tom, kdo a jak zaseje a jestli zrno je dobré.

Jan Nouza



PRÁVNÍ PORADNA

K Sociální reformě 2012

Nově veškerou agendu příspěvků a výhod (včetně příspěvku na péči) spravují příslušné pobočky úřadu práce v místě Vašeho bydliště.

Příspěvky pro osoby se zdravotním postižením

Příspěvky pro osoby se zdravotním postižením a průkazy osob se zdravotním postižením jsou dány zákonem č. 329/2011 Sb., o dávkách pro zdravotně postižené občany. Výčet pomůcek, na které je možné žádat příspěvek, a těžké vady nosného a pohybového ústrojí, které jsou rozhodné např. pro přiznání příspěvku na motorové vozidlo, naleznete ve vyhlášce č. 388/2011 Sb. Nově existují pouze dva příspěvky – příspěvek na mobilitu a příspěvek na zvláštní pomůcku.

Příspěvek na zvláštní pomůcku do sebe od 1. 1. 2012 transformuje příspěvek na úpravu bytu a příspěvek na zakoupení a zvláštní úpravu motorového vozidla. Příspěvek poskytovaný na zakoupení vozidla lze získat od 1. 1. 2012 v max. výši 200 000 Kč na dobu 10 let. Důležitou změnou je fakt, že nově je možné žádat v rámci tohoto příspěvku na prostředky zdravotnické techniky (tedy např. na elektrický vozík, skútr či na toaletní židli). V případě, že se jedná o pomůcku levnější než 24 000 Kč, zkoumají se



příjmy společně posuzovaných osob v domácnosti žadatele. V případě, že tyto příjmy přesahují osminásobek životního minima rodiny, příspěvek nebude poskytnut. Z této podmínky však lze v individuálních případech ustoupit. Pokud je cena pomůcky vyšší než 24 000 Kč, úřad práce Vám vždy přispěje 90 % ceny pomůcky, předpokládá se tedy, že 10 % jste si schopni uhradit sami. V případech hodných zřetele nemusíte z finančních důvodů hradit celých 10 % ceny pomůcky, nicméně minimální příspěvek z Vaší strany musí dle zákona činit 1 000 Kč. Tyto výše uvedené podmínky se nevztahují na příspěvek na zakoupení motorového vozidla (zde platí výše uvedená max. částka 200 000 Kč bez nutnosti spoluúčasti žadatele).

Pomůcky schodolez, stropní kolejnicový systém a šikmou schodišťovou plošinu úřad práce pouze zapůjčuje na smlouvu dle občanského zákoníku. Předpokládá se, že instalaci, provoz a údržbu si budete hradit sami. V odůvodněných případech může úřad práce poskytnout příspěvek na instalaci zapůjčené pomůcky.

Průkaz pro osoby se zdravotním postižením

Průkazy TP, ZTP či ZTP/P nově náleží osobám za těchto podmínek:

- **Průkaz TP** náleží osobám, které jsou podle zákona o sociálních službách považovány pro účely příspěvku na péči za osoby závislé na pomoci jiné osoby ve stupni I (lehká závislost).
- **Průkaz ZTP** náleží osobám, které jsou podle zákona o sociálních službách považovány pro účely příspěvku na péči za osoby závislé na pomoci jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost), a osobám starším 18 let, které nejsou schopny zvládat základní životní potřeby v oblasti mobility nebo orientace z důvodu úplné nebo praktické hluchoty.
- **Průkaz ZTP/P** náleží osobám, které jsou podle zákona o sociálních službách považovány pro účely příspěvku na péči za osoby závislé na pomoci jiné osoby ve stupni III (těžká závislost) nebo ve stupni IV (úplná závislost), a osobám, u kterých bylo pro účely příspěvku na mobi-



litu zjištěno, že nejsou schopny zvládat základní životní potřeby v oblasti mobility nebo orientace, s výjimkou osob sluchově postižených.

Stávající průkazy TP, ZTP či ZTP/P však platí do ukončení jejich platnosti, nejdéle však do 31. prosince 2015.

Příspěvek na péči

Novela zákona o sociálních službách a vyhláška o provádění zákona o sociálních službách č. 391/2011 Sb., blíže vymezuje 10 základních životních potřeb, které jsou rozhodné pro příspěvek na péči a také např. pro příspěvek na mobilitu či přiznání průkazů osoby se zdravotním postižením.

Novelou zákona o sociálních službách a prováděcí vyhlášky k tomuto zákonu dochází ke změně v posuzování nároku na příspěvek na péči, nově se hodnotí pouze 10 základních životních potřeb místo současných 36 úkonů soběstačnosti a péče o vlastní osobu. Deset základních životních potřeb: mobilita, orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost.

„Prodloužený“ rodičovský příspěvek pro rodiny se zdravotně postiženým dítětem

Novela zákona o státní sociální podpoře č. 366/2011 Sb., stanovuje nové podmínky čerpání rodičovského příspěvku. Od 1. 1. 2012 **bohužel již není možné čerpat tzv. prodloužený rodičovský příspěvek** na dítě se zdravotním postižením v souběhu s příspěvkem na péči. Nově se rodiče musí rozhodnout, zda je pro ně výhodnější čerpat rodičovský příspěvek (max. do 4 let věku dítěte, max. vyčerpaná částka 220 000 Kč), anebo příspěvek na péči.

Zdroj: MPSV, redakčně upraveno a zkráceno

Vzorová smlouva pro asistenty péče



Novelizací zákona o sociálních službách, provedené zákonem č. 366/2011 Sb., byla nově uložena povinnost uzavírat písemné smlouvy o pomoci i pomáhajícím osobám, které nejsou podnikateli ve smyslu obchodního zákoníku. Jde o osoby, které byly dříve označovány jako jiné osoby. Vzhledem k této skutečnosti zpracovala NRZP ČR vzorový návrh smlouvy, který vychází ze stávajícího vymezení základních životních potřeb a v příloze současně obsahuje i činnosti, které tvořily obsah úkonů rozhodujících pro stanovení míry závislosti podle právní úpravy platné do konce roku 2011.

Při vymezování pomoci poskytované podle nové právní úpravy doporučujeme zařadit do jednotlivých základních životních potřeb i činnosti z úkonů, které byly uvedeny jako nezvládnuté v rozhodnutí o přiznání příspěvku na péči a jeho stupni. Hlavním důvodem pro tento postup je to, že vymezení úkonů a činností, které tvořily jejich obsah, umožňuje přesněji definovat rozsah a obsah potřebné pomoci. Navíc toto řešení umožňuje i předejít případným sporům o to, zda poskytovaná pomoc odpovídá přiznanému stupni závislosti. Z těchto důvodů doporučujeme použít přiložený vzor smlouvy i v případech, kdy pomoc poskytuje osoba blízká, na kterou se povinnost písemného uzavření smlouvy nevztahuje.

Z hlediska daně z příjmů je důležité, že podle ustanovení § 4 odst. 1 písm. i) je příspěvek na péči od této daně osvobozen jak u příjemce příspěvku, tak u osoby, která o příjemce příspěvku pečuje a které je příspěvek nebo jeho část z důvodu péče poskytován. Rozsah osvobození je omezen pouze u jiných než blízkých osob, a to tak, že osvobození se vztahuje jen na částku, která se rovná příspěvku na péči jedné osoby ve IV. stupni závislosti (12 000 Kč měsíčně, tedy 144 000 Kč ročně). Velmi důležité je vědět, že do této částky se příjem plynoucí z péče, např. o souseda nebo jinou osobu, která se podle zákona o dani z příjmů nepovažuje za blízkou osobu, nepřipočítává k jiným příjmům a nemůže tedy být důvodem ke zvýšení daně!!!

V případě blízkých osob jsou osvobozeny veškeré příjmy

plynoucí z péče o takovou osobu. Definice těchto osob je shodná s definicí v občanském zákoníku, který v § 116 uvádí: Osobou blízkou je příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel, partner; jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, jestliže by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní. Úhrada za péči se nepovažuje za součást příjmů ani pro účely dávek sociální podpory, pomoci v hmotné nouzi ani v jiných případech, kdy se bere zřetel na výši příjmu.

Vzorovou smlouvu naleznete na webových stránkách:

<http://www.nrzp.cz/images/docs/Vzorova%20smlouva%20%20pro%20asistenty%20pece.doc> .

JUDr. Jan Hutař, ředitel legislativního odboru NRZP ČR

Bc. Václav Krása, předseda NRZP ČR

Zdroj: helpnet.cz



ZDRAVÍ

Příčiny hluchoslepoty: Turnerův syndrom

Turnerův syndrom (dále „TS“) poprvé popsal v roce 1938 americký endokrinolog Henry Turner, který si všiml souboru společných fyzických znaků u některých svých pacientek. Tento syndrom je způsobený vadou chromozomu. Projevuje se jen u populace ženského pohlaví. Většina zdravých dívek se narodí se dvěma chromozomy X (chlapci mají jeden chromozom X a jeden Y), ale dívky s TS se rodí jen s jedním chromozomem nebo část chromozomu X chybí. Turnerův syndrom se vyskytuje u 1 z 2000 až 2500 dívek a žen. V České republice se tedy každý rok narodí v průměru 20–25 děvčátek s Turnerovým syndromem.

TS může být někdy diagnostikován náhodně prenatálně (před narozením), a to např. vyšetřením plodové vody nebo odběrem pupečnickové krve. Výjimečně lze odhalit

Turnerův syndrom při vyšetření ultrazvukem, ale ne vždy je v tomto případě spolehlivý. Po narození vede k podezření na syndrom závažná srdeční vada, časté bývají nápadné otoky nártů a zápěstí. K zevním projevům patří rovněž miskovitý tvar nehtů, kožní řasy po stranách krku a širší hrudník. Nejčastěji je TS diagnostikován až v předškolním a školním věku, kdy dívky začnou svou výškou zaostávat za svými vrstevnicemi. Některé dívky, u kterých nejsou příznaky tolik nápadné, mohou být diagnostikovány až v období očekávaného začátku puberty. Hlavním příznakem je v tomto období absence růstu prsních žláz a nepřítomnost menstruace.



Nejčastější příznaky TS jsou následující:

Poruchy růstu

Až 95 % jedinců ženského pohlaví trpí malým vzrůstem (bez léčby růstovým hormonem je obvyklý výškový rozptyl 134–158 cm), který začíná být nápadný už kolem 3. až 5. roku věku. Poruchy růstu souvisí s tím, že kosti postižených mají sníženou vnímavost vůči růstovému hormonu, který se proto musí aplikovat injekční stříkačkou.

Neplodnost

Vlivem předčasné ztráty ovariální funkce se ženy s TS stávají neplodnými. Kvůli nesprávnému vývoji vaječnicků u nich nedochází k rozvíjení všech druhotných pohlavních znaků, které se očekává v období dospívání u každé zdravé dívky.

Ale díky pokrokům v medicíně, hormonální léčbě a možnosti umělého oplodnění se i žena s Turnerovým syndromem může stát maminkou.

Poruchy sluchu

Některé dívky a ženy jsou velmi náchylné na ucpání Eustachovy trubice (část středního ucha). Ucpání Eustachovy trubice vyvolá pocit „zalehlého ucha“ a zhorší sluch. V té době se už často začne rozvíjet i zánět středouší, který může vést až k perforaci (prasknutí) ušního bubínku. Často opakované nebo vleklé záněty středního ucha mohou být



příčinou dlouhodobého nebo i trvalého narušení sluchu. Ve výjimečných případech se vyskytují vrozené ztráty sluchu.

Poruchy zraku

U jedinců s TS se o něco málo častěji vyskytují i zrakové problémy, mezi které patří: šilhavost, krátkozrakost či pokleslost očních víček. Tyto obtíže se řeší stejně jako u ostatních dětí u běžného očního lékaře.

Mezi další zdravotní problémy, které se mohou vyskytovat u dívek s TS patří výrazné pigmentové skvrny na kůži (névy), abnormality srdce a ledvin, vysoký krevní tlak, cukrovka, artritida. Inteligence dívek s TS je zcela srovnatelná s jejich vrstevníky. U některých se může objevit nesoustředěnost, poruchy učení nebo poněkud horší prostorová představivost, která je využívána zejména v matematice či při čtení z map. Mezi typické povahové vlastnosti patří otevřenost, píle až horlivost, svědomitost a nenáladovost. Ačkoliv nejsou vystaveny zvýšenému riziku psychických problémů, mohou mít některé ženy a dívky problémy se svým vzhledem, sebeúctou a některé z nich mohou být i hyperaktivní.

Většina dívek s Turnerovým syndromem je v péči dětského endokrinologa, který je zodpovědný za dlouhodobé sledování a léčbu. Ten často spolupracuje s lékaři jiných oborů – dětským gynekologem, urologem, kardiologem, očním lékařem nebo specialistou na choroby sluchu (otorinolaryngologem a foniatrem).

I když se ženy s TS fyzicky liší od normálních žen a mají mnoho zdravotních problémů, mohou přesto díky dobré lékařské péči, včasné intervenci a stálé podpoře vést normální, zdravý a produktivní život.

Pro Doteky připravila Marta Zemanová



Služební plemena psů pro handicapované (5. část)

Border kolie je chytrý a sportovně nadaný pes

Toto sympatické psí plemeno bylo šlechtěno především na práci za účelem nahánění a hlídání ovcí. Pochází z oblasti hranice mezi Anglií a Skotskem, odedávna nazvané „Border country“, kde vzniklo i mnoho dalších plemen psů (například různých teriérů). V této oblasti na anglicko-skotském pomezí směrem k souostroví Hebridy patří dodnes k nejhojněji chovaným psům. Jeho původ je poměrně dobře doložen, datuje se až do počátku chovu ovcí v Anglii v 15. až 16. století. Úkolem pastýřů bylo vyšlechtit psa, který by byl schopen vykonávat obtížnou práci při pastvě ovcí a byl i otužilý v drsném skotském podnebí. Snažili se vybírat chovné jedince tak, aby vyhovovali požadavkům ovčáckých psů. První výsledky se dostavily už před 150 lety, když díky systematickému křížení nejrůznějších typů ovčáků vzniklo plemeno skvělých vlastností a všestranné využitelnosti – border kolie. I když se tato idea bezezbytku naplnila, trvalo dlouho, než došlo k jejímu mezinárodnímu uznání, a to až v roce 1976.

Tělo má border kolie atleticky stavěné, obdélníkového až čtvercového tvaru. Nohy jsou svalnaté, ale nikdy nemají těžké kosti. Ocas je dlouhý nejméně k hlezennímu kloubu a je nošen zásadně směrem dolů. Hlava se vyznačuje širokou lebkou a protáhlou tlamou s výrazně se zužujícím čenichem. Oči má border kolie oválné, dalece posazené a tmavé, nejčastěji hnědé, výjimečně i modré. Nepříliš velké uši jsou vztyčené nebo mírně převislé. Postava je střední velikosti a harmonicky vyvážená. Nejvíce se cení pohyb, který je volný, plynulý, plíživý a rychlý. Kohoutková výška není omezena, pohybuje se u feny v rozmezí 48 až 51 cm a 51 až 56 cm u psa. Fena zpravidla váží 16 až 19 kg, pes 20 až 26 kg. Barva srsti je velmi kontrastní a vyskytuje se v mno-



ha variantách: černobílá, hnědobílá, černobílá s hnědými znaky neboli tricolor, blue merle, red merle a jen málo se vyskytující zbarvení sable – zlatobílá. Srst je někdy krátká, častější je však forma dlouhosrstá, její údržba přesto není příliš náročná, stačí ji jednou týdně pročesat.

Border kolie je často hodnocena jako nejinteligentnější psí plemeno. Často se objevuje v nejrůznějších žebříčcích, zaměřených na výzkumy a testy psí inteligence, na předních místech. Stejně tak výborná je v různých kynologických sportech, jakými jsou třeba agility (závody na překážkové dráze), soutěže v poslušnosti (tzv. obedience), dogfrisbee (hra s plastovým diskem) nebo flyball (běh s míčkem přes překážky). Psi tohoto plemene jsou hojně využíváni jako skvělí záchranáři, lavinoví psi, canisterapeutičtí psi, asistenční psi pro zdravotně handicapované (pomocníci vozíčkářů a neslyšících), jsou vhodné i do rodiny s dětmi. Dále vynikají jako vodící psi pro nevidomé, a to díky jejich neobyčejné vnímavosti. Pro zrakově postižené se k výcviku využívají spíše psi, protože feny jsou menší a jejich výchova bývá o něco obtížnější. Jsou ceněni hlavně pro své kontrastní zbarvení, což je výhodou zejména pro lidi se zbytky zraku.

Pokud má border kolie vhodného pána, je z ní příjemný společník, toužící splnit každé pánovo přání. Je to pes značně temperamentní, fyzicky zdatný, odolný vůči nepřízni počasí a má i smysl pro humor, není však dobrým hlídačem. Obvykle bývá schopen se naučit stovky kousků, ale nesnáší hrubé zacházení. Jelikož bývá často závislý na svém pánovi, s cizím člověkem dobrovolně neodejde a v nepřítomnosti majitele u neznámé osoby je nešťastný. Border kolie se hodí především k aktivním lidem, kteří jsou ochotni dát jí dostatek pohybu a sportovního vyžití. Miluje všechny členy rodiny a respektuje kohokoli, jehož zná a kdo umí správně používat povely. Je-li vychována od malička s ostatními psy a jinými domácími zvířaty, pak její vztah k nim zůstává bezkonfliktní i v dospělosti.

Zdeněk Sedláček

INFORMACE



Výstava představující veřejnosti osobnost Hieronyma Lorma nyní ve Vyškově

V loňském roce jsme si výstavou *Hieronymus Lorm – Muž, jenž otevřel hluchoslepým svět*, kterou připravilo Regionální muzeum v Mikulově, připomněli osobnost místního rodáka Heinricha Landesmanna. Do historie se zapsal pod pseudonymem Hieronymus Lorm nejen jako básník, filozof a novinář, ale především jako tvůrce prstové dotykové abecedy pro hluchoslepé, jež se nazývá po svém autorovi – Lormova. Výstava byla Regionálním muzeem v Mikulově zapůjčena Muzeu Vyškovska, kde ji lze shlédnout až do 1. července 2012 v malém sále galerie Orion. Součástí výstavy jsou také trojrozměrná výherní díla hluchoslepých autorů, která získala Cenu Hieronyma Lorma 2010. Více informací k výstavě je pod odkazem:

<http://www.muzeum-vyskovska.cz/events/hieronymus-lorm-muz-jenz-otevrel-hluchoslepym-svet/>

Petra Zimermanová
ředitelka o.s. LORM

Nové možnosti v oblasti rehabilitace sluchových vad

Osobám se sluchovým postižením umožňují překonat komunikační potíže kompenzační pomůcky, které představují široký soubor speciálních zesilovacích elektroakustických přístrojů. Vedle sluchadel (zajišťujících přenos zvuku pomocí vzdušného nebo kostního vedení) se vyvinuly a stále vyvíjejí další a dokonalejší zařízení umožňující člověku zdokonalit či zcela nahradit poškozený smysl – sluch. Uvedme si přehled kompenzačních pomůcek, které jsou v současné době dostupné, a pojďme se seznámit s tím, jaké další novinky se v této oblasti objevily.



BAHA sluchadlo

Jak již bylo v úvodu zmíněno, zvuk může být do vnitřního ucha přiváděn dvojím způsobem – vzduchem nebo kostí. Přenos zvuku vzduchem je umožněn díky sluchadlům, jejichž reproduktor vysílá akustickou energii ušní vložkou (tvarovkou) do zvukovodu, kde je rozkmitán bubínek, následně dochází k přenosu energie na soustavu středoušních kůstek a odtud dále do vnitřního ucha (Havlík, 2007). Tohoto způsobu vedení zvuku využívají prakticky všechny modely závěsných a nitroušních sluchadel. U sluchadel brýlových a kapesních záleží, zda je na straničku od brýlí či kablík napojeno sluchátko nebo kostní vibrátor. V případě kostního vedení zvuku je elektrický signál vycházející ze zesilovače předán do vibrátoru, který je přiložen na spánkovou kost. Vibrace jsou kostí vedeny do vnitřního ucha. Kromě výše uvedených sluchadel brýlových a kapesních, které mohou fungovat na principu jak vzdušného, tak kostního vedení, existuje speciální zařízení s kostním přenosem zvuku. Jedná se o BAHA sluchadlo (z anglického jazyka – Bone Anchored Hearing Aid), které je pomocí titanového čepu ukotveno v kosti spánkové. Protože vibrace v tomto případě nejsou tlumeny kůží, poslech je ve srovnání s použitím klasického vibrátoru přiloženého na kost spánkovou čistší a srozumitelnost je lepší. Šroub zapuštěný do kosti má délku 3 a 4 mm, proto se BAHA sluchadlo dává až v době, kdy je kost dostatečně pevná a silná (uvádí se, že v ČR je to přibližně po 8. roce věku, v zahraničí i dříve).

Kochleární a kmenové implantáty, Nucleus Hybrid

Kochleární implantát představuje nitroušní elektronickou smyslovou náhradu, která je určena lidem s těžkým sluchovým postižením nebo lidem zcela neslyšícím. Je nutné si uvědomit, že činnost kochleárního implantátu funguje na zcela jiném principu než činnost sluchadel. Tichý (2009, s. 198) uvádí, že „zatímco sluchadla zvuk zesilují, a tím kompenzují ztrátu citlivosti vnitřního ucha, kochleární implantáty zvuk sejmutý mikrofonom analyzují a přetvářejí na sled elektrických impulsů, kterými jsou pak stimulována vlákna sluchového nervu.“ Díky tomu se v nervových vlák-

nech vytváří vzruchy, které jsou pak ve sluchových centrech vyhodnoceny jako sluchové vjemy.

Kochleární implantace je vhodná u jedinců ohluchlých v kterémkoliv věku, nebo u prelingválně neslyšících dětí přibližně do 6 let věku, tzn., že se narodily s oboustranným těžkým postižením sluchu, příp. u nich došlo k poškození sluchu v raném věku a ani nejvýkonnější sluchadla neumožňují vnímání a rozvoj mluvené řeči.

Zavedení kochleárního implantátu je nevhodné v případě sluchové vady způsobené poruchou sluchového nervu nebo centrálních sluchových drah, při chronickém zánětu středouší a při anatomické abnormalitě hlemýždě způsobené např. proděláním meningitidy. To lze zjistit prostřednictvím zobrazovacích metod, jako jsou výpočetní tomografie nebo magnetická rezonance.

Jak vůbec vypadá a funguje tato smyslová neuroprotéza? Implantát se skládá ze dvou částí – vnější a vnitřní. Vnější část je tvořena mikrofonom, zvukovým (řečovým) procesorem a vysílací cívkou. Mikrofon zachytí zvuk z prostředí a odešle jej do řečového procesoru. Procesor zvuk analyzuje, digitalizuje jej na kódované signály a ty pošle vysílací cívkou, která je umístěna na hlavě za uchem, přímo do přijímače. Energie i informace je přenášena přes kůži elektromagnetickou indukcí. Vnitřní část tedy obsahuje přijímač a svazek 22 elektrod implantovaných do hlemýždě (cochley – odtud název kochleární implantát). Prstencovitě uspořádané elektrody končí každá v jiné části hlemýždě, aby bylo umožněno co nejvíce diferenciované vnímání odlišných zvukových podnětů (Hrubý, 1998b).

V České republice pracují dvě centra pro kochleární implantace. Jedno, zajišťující implantaci dospělých, sídlí na Klinice otorhinolaryngologie a chirurgie hlavy a krku 1. LFUK IPVZ FN Motol, druhé, implantující výlučně děti, pak na Klinice ušní, nosní a krční 2. LFUK FN Motol. Od zahájení implantačního programu v roce 1993 bylo v České republice odoperováno přes 430 dětí a přibližně 160 dospělých (<http://www.ckid.cz/>). Převážná většina uživatelů kochleárních implantátů u nás, stejně jako ve světě, užívá implantáty australské firmy Cochlear. Vedle toho vyvíjejí a vyrábí kochleární implantáty společnosti Medel





(Rakousko) a Advanced Bionics (USA).

Kochleární implantace je plně hrazena zdravotní pojišťovnou, celková cena se pohybuje kolem 750 000 Kč. V současné době se v České republice provádí jednostranná implantace. V budoucnu se dá i u nás očekávat, že se budou provádět implantace oboustranné, stejně jako je tomu v zahraničí, např. v Dánsku, Finsku, Švédsku apod.

Po voperování implantátu je nezbytná dlouhodobá odborná rehabilitační péče, jejíž úspěšnost závisí na mnoha faktorech, např. na době vzniku a délce trvání hluchoty, osobnostních předpokladech člověka se sluchovým postižením či na věku, kdy k implantaci došlo, apod. Výsledky implantace jsou výrazně individuální, z analýzy hodnocení sluchového vnímání u mnoha tisíců uživatelů kochleárních implantátů ve světě i u nás však jednoznačně vyplývá, že tato vyspělá smyslová náhrada je velmi užitečná a účinná při rehabilitaci u jedinců s těžkým sluchovým postižením.

V souvislosti s problematikou kochleárních implantátů je potřeba se zmínit o negativním postoji komunity Neslyšících k implantaci u neslyšících dětí. Podle ní není hluchota postižení, které by způsobovalo ohrožení na životě, proto není potřeba neslyšící dítě „zachraňovat“ pomocí kochleární implantace. Neslyšící kritizují rutinní aplikaci implantátů u malých dětí s těžkým postižením sluchu s tím, že není respektován svět Neslyšících, jejich identita, kultura a hlavně společný jazyk – jazyk znakový. Kochleární implantace u dětí a jejich následné vzdělávání formou integrace v běžných vzdělávacích zařízeních považují za násilné zařazování do majoritní/slyšící společnosti. V této souvislosti hovoří někteří Neslyšící o jejich genocidě (Hay, 2010) .

Jak již bylo zmíněno, předpokladem k úspěšné funkci kochleární neuroprotézy je neporušený sluchový nerv. U osob, u nichž byl sluchový nerv oboustranně poškozen – např. osoby ohluchlé po úrazech či operativním odstranění neurinomů (nádorů nervové tkáně – např. u pacientů postižených neurofibromatózou 2. typu), je možné přistoupit ke kmenové implantaci.

Kmenový implantát je určen k obnovení sluchových vjemů, které vznikají prostřednictvím elektrické stimulace

elektrodami v blízkosti kochleárních jader v mozkovém kmeni. Oproti kochleární implantaci se jedná o neurochirurgický zásah, kdy se místo do hlemýždě implantují elektrody ve tvaru terčíku pod strop čtvrté mozkové komory k jádrům nejnížší etáže sluchové dráhy. Jinak vše funguje na stejném principu jako u kochleárního implantátu, i vnější část vypadá stejně. Kmenový implantát je operován pouze dospělým jedincům.



Uvádí se, že přínos kmenového implantátu je poněkud menší než u implantátu kochleárního, i přesto elektrická stimulace mozku v podobě takové senzorické náhrady ztělesňuje jednu z nejmodernějších a nejefektivnějších léčebných metod.

Pro jedince s mírnou až střední ztrátou na hlubokých frekvencích a těžkou poruchou sluchu ve vysokých frekvencích vyvinula firma Cochlear kompenzační pomůcku označenou jako Nucleus Hybrid. Velmi jednoduše řečeno se jedná o kombinaci implantátu a zvukovodového sluchadla, které je napojeno na zvukový procesor. V tom je digitálně zpracován jak elektrický, tak akustický vjem. Vše funguje na podobném principu jako u kochleárního implantátu. I vnější část vypadá skoro stejně, s malým rozdílem, že u Nucleusu Hybrid je v uchu uživatele umístěna tvarovka zajišťující zpracování zvuku pomocí vzdušného vedení.

PhDr. Radka Horáková, PhD.

Pomůcka pro snadný poslech tištěného textu

Mezi kompenzačními pomůckami pro naše klienty mě zaujal **Auto-Lektor**, autonomní čtecí zařízení. **Auto-Lektor** je vhodnou pomůckou i pro ty klienty, kteří považují ovládání standardního počítače za příliš složité a kteří by přesto rádi využili schopnosti rozpoznávacího programu a počítačového hlasu.

Auto-Lektor je přístroj pro čtení textu syntetickým hlasem. Tištěnou předlohu (knížku, časopis) vložíte do skeneru v horní části přístroje, systém text automaticky rozpozná



a přečte. Ovládání přístroje je velmi jednoduché pomocí několika tlačítek na předním panelu. Tlačítka jsou barevně rozlišená a jsou zřetelně označena zkratkami v bodovém písmu a v černotisku. Přístroj pracuje zcela autonomně, k počítači se nepřipojuje.

Rozpoznávat a číst lze ve více jazycích: v základním provedení je instalována čeština a angličtina, další jazyk lze koupit za příplatek. Text rozpoznaný **Auto-Lektorem** si můžete uložit na přenosné médium nebo do interní paměti. A naopak, do přístroje můžete nahrát jakýkoli textový soubor a nechat si ho číst. Od verze 3.14 (srpen 2009) je v systémové nabídce dostupný **Přehrávač hudby**, který umožňuje poslech Audio CD, mp3 souborů a internetových rádií.

Toto zařízení vyrábí polská firma Harpo a v České republice jej distribuuje společnost Spektra Praha. Prezentace zařízení s možností vyzkoušet si, jak se ovládá a jak pracuje, se pro zájemce nabízí v Tyflocentrech po celé ČR. Cenová nabídka společnosti Spektra, v.d.n., platná od 1. 1. 2012, byla s daní 74 100 Kč. **Na nákup pomůcky přispívají krajské pobočky úřadu práce** podle zák. 329/2011 Sb. a vyhl. 388/2011 Sb.

Technické údaje o pomůcce najdete na <http://www.spektravox.cz/zrakove-vady/digitalni-cteci-zarizeni-pro-nevidome/auto-lek>.

Kontakt: *Spektra, v.d.n., Zátěšská 1914/1, 14300 Praha 4, tel: 241774674-5, www.spektra.eu.*

A na závěr, pokud někdo z Vás **Auto-Lektor** využívá, podělte se s námi o Vaše zkušenosti.

*Helena Jelínková
terénní sociální pracovnice Brno*

Dalekohled nebo brýle? Dalekohledové brýle!



Obdobně, jak postupuje technika sluchadel mílovými kroky dopředu, jak jsme mohli sledovat v minulých číslech Doteků, nezůstává pozadu ani rozvoj optických pomůcek. Podrobnější historii bychom se snad věnovali někdy příště. Dnes bych vám ráda představila dalekohledové brýle.

Nápadu sestavení čoček tak, že v objektivu je spojka a v okuláru je zasazena čočka rozptylka, vděčíme italskému fyzikovi, matematikovi a astronomovi, který byl původně lékařem. Žil v letech 1564–1642 a nebyl to nikdo jiný, než známý Galileo Galilei.

Jak vypadají takové dalekohledové brýle? Jsou to brýle, které mají na jednom nebo na obou sklech zasazený malý dalekohled. Existují jak pro pohled na blízko (Rido Med, Near Vision), tak pro pohled do dálky (Tele Med, Far Vision). Záměrně píši „pohled“, protože dalekohledový systém Galilei nelze používat při pohybu, při chůzi. Je to proto, že zvětšený obraz je v tak úzkém zorném poli, že nedovoluje dostatečnou orientaci v prostoru pro bezpečný pohyb a vnímání překážek. Brýle se hodí pro čtení informačních tabulí, nápisů, pro sledování televize, tabule ve škole. Brýle jsou finančně velmi nákladné (viděla jsem jedny v ceně deseti tisíc) a jsou hrazeny zdravotní pojišťovnou.

Brýle, které jsem měla v ruce, jsou od německé firmy Eschenbach značky Tele Med, tedy, jak už víte, pro pohled na dálku, a hodí se tedy třeba ke sledování televize. Mají nasazený dalekohled pro obě oči. Zvětšují 4x (existuje i verze 3x zvětšující) a zorný úhel pohledu je úzký jen 7,5° (efektivní zorné pole je závislé na vzdálenosti mezi okem a okulárem). Na televizi je možné se dívat z blízkosti kolem tři čtvrtě metru nebo z větší vzdálenosti. Než se však brýle začnou používat, je třeba je individuálně seřídit. Seřizuje se délka stranic, sklon obruby podle držení hlavy. Také se nastavuje takzvaná pupilární distance, což je vzdálenost zornic od sebe. Zorná pole obou očí se musí shodovat tak, aby vznikl jeden ostrý obraz. Potom se nastavuje ostrost obrazu postupně na jednom a následně na druhém oku (to druhé musíme vždy zakrýt) otáčením kroužku objektivu (dioptrické vyrovnání ± 5 dioptrií).



Tyto brýle napsala lékařka pro zrakovou vadu jedné naší klientky, která je s brýlemi velmi spokojená a říká, že už dlouho neviděla na televizi tak hezky jako s těmito brýlemi.

Informace jsem čerpala z návodu k těmto brýlím, z metodické příručky od Dagmar Moravcové a Evy Matouškové *Rozvoj dovedností zrakového vnímání se speciálními optickými pomůckami a kamerovou televizní lupou* a dále z internetu.

*Jana Kašparová
terénní sociální pracovnice Praha*

Další zajímavé kompenzační pomůcky

Digitální kukátko do dveří Exitec

Elektronická verze známého optického kukátka do dveří. Z venkovní strany dveří se zdánlivě nic nemění, ze strany bytu je však na dveřích 9 cm LED display s úhlem dohledu 110 stupňů. Obyvatel bytu má tedy dostatečný přehled o tom, kdo je za dveřmi, ale sám přitom zůstává na rozdíl od optického kukátka nepozorován.

Čidlo klepání na dveře Aviso – Beacon

Určeno pro neslyšící a silně nedoslýchavé osoby. Klepáním na dveře se spustí opakovaný světelný záblesk. Čidlo se připevňuje na dveře zevnitř bytu. Zařízení je napájeno buď z 9 voltové baterie nebo přes adaptér do zásuvky 220 V.

Světelný zvonek a kouřové čidlo Amplicom 250

Toto zařízení funguje jako kombinace domovního a telefonního světelného zvonku a též jako čidlo kouře. Signalizaci lze volit buď jako zvukovou, nebo světelnou, nebo kombinaci obojího. Hlasitost zvonění je možno nastavit dle požadavku uživatele. Volitelná je i melodie zvonění. Čidlo zvonění je bezdrátové.

Bezdrátový alarm pro neslyšící a nedoslýchavé Deafgard



Zařízení je bezdrátové a požární poplach oznamuje světelným zábleskem, vibracemi přes připojenou vibrační podložku a nápisem FIRE na LCD displeji zařízení. V případě potřeby lze přístroj použít i jako světelný a vibrační budík. Pro případ požáru má alarm dvojitý systém baterií s automatickým systémem detekce požáru. Zařízení je přenosné a hodí se jak pro veřejná nebo privátní ubytovací zařízení, tak pro budovy a byty s automatickým systémem detekce požáru.

Kalkulátor s česky mluvící DCH-XL

Kalkulátor má přirozený ženský hlas, údaje na displeji mají velikost 3 cm. Extra velká tlačítka jsou 1,5 x 1,5 cm. Kalkulátor počítá %, umocňuje a odmocňuje, je vybaven funkcí pro přepočítání měn, teploty, objemu, délky a hmotnosti. Je vybaven funkcí datum a čas včetně alarmu. Hlasitost se dá regulovat v šesti stupních. Je napájen čtyřmi bateriemi 1,5 V AA. Je osazen konektory na sluchátka a na síťový adaptér. Cena: 4000 Kč

*Pro Doteky připravila Zdena Jelínková
metodička o.s. LORM*

*Zdroj: www.pomuckyproneslysici.cz,
<http://www.sons.cz/prodejna>*



OSOBNOSTI ZE SVĚTA

HLUCHOSLEPÝCH

Hluchoslepý páter Cyril Axelrod

I v tomto čísle Doteků bychom vás rádi seznámili s výjimečným člověkem z řad hluchoslepých. Ještě před tím, než vám prozradíme, o koho se jedná, pojďme se s touto osobností seznámit pomocí několika významných bodů jejího života. Narodil se jako neslyšící a začal mluvit až ve svých 9 letech. Dnes hovoří 15 světovými jazyky. Jako dítě byl vychováván v ortodoxní židovské rodině, ale později byl vysvěcen na katolického kněze. Je běloch, který se v Jižní Africe zasloužil o vzdělávání neslyšících černošských dětí. Jako chlapec se se svým otcem setkával se starými lidmi, mezi kterými byli také ti, kteří neviděli ani neslyšeli. V té době však sám netušil, že v budoucnu se sám bude potýkat s hluchoslepotou. Už jste někdy slyšeli o podobném člověku? Napadá vás, kdo by to mohl být? Představujeme vám pravděpodobně jediného činného hluchoslepeho katolického kněze, pátera Cyrila Axelroda.

Cyrl Axelrod se narodil jako neslyšící v rodině ortodoxních Židů v Jižní Africe v roce 1942. Vzhledem k nedostačujícímu systému vzdělávání pro židovské děti byli rodiče nuceni zapsat Cyrila do katolické školy. Zatímco doma praktikoval židovské náboženství, ve škole byl vzděláván v katolické nauce. V patnácti letech se začal připravovat na dráhu rabína. Avšak v jeho duši se neustále mísila obě náboženství. Při jedné návštěvě kostela byl svědkem zjevení, které zcela kopírovalo jeho dřívější sen. Oranžové paprsky skrze okno ozářily kříž a byly pro Cyrila voláním ke katolické církvi a Bohu. Bylo rozhodnuto. Toto rozhodnutí se však neseťkalo s pochopením rodičů a matka s ním přerušila veškeré styky až do doby jeho vysvěcení v roce 1965. I přes svůj handicap vystudoval páter Axelrod psychologii a filosofii ve Spojených státech amerických. Ve věku 40 let mu byl diagnostikován Usherův syndrom. Už od dětství věděl, jaké to je žít v tichu. Ale žít v tichu a temnotě si

vůbec nedokázal představit. Po nějakém čase boje sama se sebou a hledání nového smyslu života opět našel oporu v Bohu. Našel nový směr a novou sílu do práce. Odjel do Anglie, kde se začal vzdělávat v Braillově písmu a dalších technikách komunikace hluchoslepých. V roce 2000 již byl zcela nevidomý. Dodnes žije Cyril Axelrod ve Velké Británii. Kromě jeho práce mu životní energii dodává také víra. Vůně a doteky mu umožňují i nadále vnímat tajemství a zázraky božího doteku a boží přítomnosti. Víra je pro něj něco, co nelze vidět ani slyšet, ale cítit.



Cyril Axelrod začal pracovat pro komunitu neslyšících a později i hluchoslepých nejdříve v Africe a později po celém světě. Zasloužil se o vybudování školy pro neslyšící černošské děti v Jižní Africe. Musel překonat dvě největší překážky na cestě k vybudování školy. První byla politická. V této době panovalo v Jižní Africe období apartheidu, tj. režimu, při kterém běloši měli zajištěnou veškerou péči i vzdělávání. Černošské obyvatelstvo bylo utlačováno na okraj společnosti bez jakýchkoliv sociálních jistot či školství. Další překážkou bylo najít společný jazyk, ve kterém by mohly být děti vzdělávány. Děti pocházely z různých kmenů, z nichž každý má svůj vlastní jazyk. Vzdělávacím jazykem byla tedy vybrána angličtina. Předložit takovýto nápad vládě, která bez výjimek podporovala pouze bělošské obyvatelstvo, jistě chtělo spoustu odvahy. Cyril Axelrod však vytrval a založil první multirasovou školu pro vzdělávání neslyšících dětí ve městě Soweto. Později založil ubytovnu pro neslyšící lidi bez domova v Pretorii (jedno ze 3 hlavních měst Jižní Afriky). Poté co zjistil, že se mu ke ztrátě sluchu přidá také ztráta zraku, začal se věnovat problematice hluchoslepoty. Sám říká, že jeho posláním není měnit hluchoslepotu, ale společnost. Ukázat společnosti, že se od sebe můžeme učit, že každý člověk má své místo a má svůj úděl, že každý člověk je užitečný a plnohodnotný. Díky svému kněžskému povolání cestuje po světě, informuje o problematice hluchoslepých, vyučuje techniky komunikace a pro mnoho lidí se stal oporou a vzorem. Pokud by vás život a práce pátera Cyrila Axelroda zaujala, máme pro vás dobrou zprávu. Brzy obohatíme naši lormáckou knihovnu právě o knížku Cyrila Axelroda: „Za světlem v tichu a tmě.“

Knížka bude k zapůjčení ve slovenském jazyce.

Slovo pátera Axelroda závěrem:

„Mnoho lidí vnímá hluchoslepotu jako něco, co je nevy-slovitelné, nemyslitelné, nepředstavitelné. Pro mě se hluchoslepota stala novou životní cestou, která mi ukázala nový směr. Stala se tím nejlepším učitelem v mém životě.“

*Pro Doteky připravila
Lenka Veverková*

ZE SVĚTA



Nejnovější zahraniční filmy o životech s hluchoslepotou

Svět kinematografie vyprodukuje každý rok desítky nových filmů různých žánrů od komedie, dramatu, romantických filmů až po dokumentární filmy. K našemu milému překvapení jsme zaznamenali hned tři nové dokumentární filmy o životě hluchoslepých, které vznikly v loňském roce.

Španělský film s názvem **V objetí ryb** byl v lednu tohoto roku představen v Praze v rámci každoročního festivalu španělského filmu. Tento dokumentární film podává pozitivní obraz o postavení hluchoslepých lidí ve Španělsku. Ukazuje každodenní život hluchoslepých a jejich schopnost nalézt způsob komunikace s vnějším světem. Hlavními hrdiny jsou José María, Clara a Norberto, kteří se museli s tímto handicapem vypořádat. José María je sochař, který se zavřenýma očima převádí své vlastní zvuky do kamene, Norberto tancuje breakdance a Clara je téměř obojživelnou bytostí pohybující se mezi Madridem a mořem. Režisér Chema Rodríguez se v podstatě vyhýbá jakémukoliv dramatizování a divák tak sleduje spíše emociální život. Snímek také popisuje, jakým způsobem se s touto situací vyrovnává rodina a okolí hlavních hrdinů. Dokumentární film končí pozitivním výhledem do budoucna, kdy Clara začíná navštěvovat nově

otevřenou školu pro hluchoslepé ve městě Sevilla a Norberto hledá další možnosti rukodělných činností.

Další snímek pod názvem *Planeta šneků* byl uveden v březnu tohoto roku na největším filmovém lidsko-právním festivalu v České republice *Jeden svět*. Film *Planeta šneků* vznikl ve spolupráci Japonska, Finska a Jižní Korey. Dokument vypráví příběh mladého, od narození hluchoslepeho Korejce Young-Chana. Pro chlapce je stejně jako pro šneka nejdůležitějším smyslem hmat. Jeho osamělý život s minimální šancí komunikovat s okolím od základů změnilo setkání se Soon-Ho, která sama trpí závažným onemocněním páteře. Stala se nejen jeho „očima a ušima“, ale také nejbližším člověkem. S její pomocí a s využitím speciálního překladače z Braillova písma se Young-Chan pustil do studia literatury a do psaní prózy a poezie. Korejský režisér Seung-Jun Yi se během dvouletého natáčení stal blízkým přítelem ústřední dvojice a umožňuje tak divákům nebývale intimní vhled do každodenního života zamilovaného páru, který spolu komunikuje pomocí techniky jemného poklepávání prsty. Film nabízí unikátní svědectví o harmonickém životě, o síle lásky a vůli překonávat překážky nepřekonatelné i pro zdravého člověka. Snímek plný silných a dojemných momentů se stal vítězem loňského ročníku festivalu dokumentárních filmů IDFA v Amsterdamu, kde soutěžilo 17 dokumentů.

Další film je tentokrát z dílny švýcarského režiséra Rolfa Lyssyho. Jeho film se jmenuje *Ursula – Leben in Anderswo – Uršula, život někde jinde* a byl prezentován na Curyšském filmovém festivalu. Snímek vypráví o životě dnes již šedesátileté hluchoslepé ženy Ursuly. Ursula se narodila v roce 1951. Její vlastní matka ji po narození ihned opustila a dívku si do péče vzala učitelka Anita Utzinger. Lékaři dívce předpovídali krátký život, ale tato prognóza se nenaplnila. Režisér Rolf Lyss se už v polovině 60. let podílel na vytváření filmu *Ursula aneb bezcenný život*. Nyní se s Ursulou a Anitou opět setkal a natočil tento dokument *Uršula, život někde jinde*. Tentokrát hledá odpovědi na otázky: Odkud bere Ursula sílu k životu? Kde Anita celé ty roky nachází sílu ke vztahu se svou chráněnkou? Využívá tehdejší obrazy a dokumenty a v pohnutých a dojímavých obrazech





ukazuje současnost. Rolf Lyssy přenesl na plátno příběh, ve kterém lidská láska je jediným spojením s Ursuliným jiným (zvláštním) světem, který je jejím vlastním osobitým vesmírem bez obrazů a tónů.

Bohužel tyto filmy není jednoduché získat na DVD nebo vidět v běžných kinech. Připomeňme tedy alespoň některé ze starších dokumentů, které jsou snadněji dostupné. Z české tvorby je to např. dokument ***Eliška – příběh hluchoslepé holčičky*** z roku 2006. V roce 1962 vznikl snímek o životě Heleny Kellerové pod názvem ***Divotvůrkyně*** či později v roce 1971 německý film režiséra Wenera Herzoga ***Krajina ticha a temnoty***.

Přejeme vám příjemné sledování a poslouchání nových, starších a zejména vašich oblíbených snímků!

Pro Doteky připravila Lenka Veverková

SPOLEČENSKÁ KRONIKA



JUBILEA

Ve druhém čtvrtletí roku 2012 oslaví svá životní jubilea tito klienti a členové o.s. LORM:

- 35 – Martin Tarčinec, Kryry
- 55 – Václava Turková, Tachlovice
- 55 – Vladimíra Šmídová, Dobřenice
- 65 – Jaroslava Žáková, Jiřetín pod Bukovou
- 65 – Milan Puczok, Havířov
- 70 – Ludmila Bučinová, Jindřichův Hradec
- 75 – Antonín Kráčmar, Mimoň
- 81 – Julie Matoušová, Liberec–Vratislavice
- 82 – Květoslava Krejčová, Brno
- 82 – Irma Pavlátová, Nový Jičín
- 86 – Jaroslav David, Vsetín
- 86 – Sonja Kazdová, Přerov
- 89 – Marie Kopecká, Chlumeck nad Cidlinou

Rozloučení s paní Kessnerovou

Když mi v únoru krátce před odjezdem na zimní pobyt přišlo oznámení, že nás navždy opustila paní Věra Kessnerová, automaticky se můj mozek bránil tuto skutečnost přijmout.

Vždyť jsme spolu byly od prvopočátku mého působení v brněnské pobočce LORMu! Tolik mi pomáhala, ať už radou, zkušeností, osobním příkladem nebo svým mimořádným humorem!

A kolik jsme se spolu „nabojovaly“, když jsem se snažila ji přimět, aby Jeník chodil sám s červenobílou holí, dojížděl bez doprovodu z klubových setkání či z pobytů, pořídil si počítač nebo se svěřil po celý týden pobytu pouze péči lormáckého průvodce bez dohledu maminky!

Neumíte si ani představit, jak byla šťastná, že syn postupně a bez problémů vše zvládal naprosto a spolehlivě sám... Pokaždé se pak smála a zahrozila na mě prstíkem: „Ty jedna, tentokrát jsi měla pravdu, ale na lyže tedy určitě nepojede, to si piš!“ A když jsme potom s Jendou psali pozdrav do Brna právě z běžek, těšila jsem se jak malé dítě na její reakci, až se zase spolu uvidíme a nasmějeme.

Neuvěřitelná žena byla paní Kessnerová! A pro mě je a zůstane.

Budete mi moc chybět, paní Věruško, ale mám Vás v srdci a tím pádem vím, kde Vás v případě potřeby vždycky najdu...

Čest Vaší památce!

*Zdena Jelínková
metodička o.s. LORM*

Poslední pozdrav

V pátek ráno 16. března po krátké nemoci zemřela paní Jiřina Fučíková.

Strašná zpráva, velká bolest.

Jiřinka dlouhá léta působila v LORMu jako dobrovolnice, průvodkyně brněnských klientů nejen na naše kluby a pobyty, ale i k lékařům, na úřady, na nákupy, na poštu, prostě všude tam, kam bylo potřeba.

Milovala naše pobyty, těšila se na poznávání nových míst, na procházky po těch známých, na celotýdenní pro-





gram, výlety a zájezdy, na popovídání si se stále dalšími a dalšími přáteli, které v LORMu potkávala. Nezapomněla přijít na žádný brněnský klub, pohostit nás v den svých narozenin nějakou dobrotou, nejlépe z vlastní kuchyně.

Vždy připravena pomoci, provést nás krajem, v němž jsme se ten který rok s LORMem nacházeli, povzbudit, projevít zájem, účast, poděkovat, poradit, ocenit naši práci, sama skromná a nenápadná.

Nikdy neopomněla popřát k narozeninám, svátku, k Vánocům, k dobře odvedené akci nebo zatelefonovat jen tak, že jsme se už dlouho neslyšely...

Ano, Jiřinko, taková jsi byla a ještě mnohem, mnohem lepší, než se dá slovy přiblížit. Jak řekla Petra, když se dozvěděla:

„ Ach, to je ale škoda! Byl to krásný člověk...“

A protože krása je věčná, jak sama nejlíp víš, zůstáváš, Jiři, v srdcích nás, co jsme tě milovali a měli rádi.

*Zdena Jelínková
metodička o.s. LORM*



ZÁLIBY

LÉČIVÉ A AROMATICKÉ BYLINY

Česnek hubí střevní parazity a snižuje krevní tlak

Tato rostlina je jednou z nejstarších známých léčivých bylinek, využívaná i jako zelenina nebo koření. Hrála pravděpodobně velice významnou roli v lidské výživě již v době starých egyptských, evropských i asijských kultur. Před objevením antibiotik se česnek využíval k léčbě nejrůznějších infekčních chorob. Severští Vikingové dávali každému muži z posádky lodi plavící se po moři celou jednu palici česneku denně. Za první světové války pro změnu česnek plnil nezastupitelnou úlohu při ošetření ran.

Česnek kuchyňský (latinsky *Allium sativum*) je vytrvalá cibulovitá bylina, jejíž květonosné stonky ve vrcholném létě

dorůstají až do výše 1 m. Nehluboko v zemi vytváří cibuli, která se dělí na několik dužnatých šupin (stroužků), krytých společným obalem bílé až purpurové barvy. Z cibule vyrůstá do poloviny své výšky listnatý stvol s dlouze pochvatými, asi 1 cm širokými čárkovitými listy. Stvol bývá zakončen chudým kulovitým okolíkem drobných, dlouze stopkatých, nazelenalých až růžově bílých květů. V okolíku jsou skoro vždy přítomny také tzv. pacibulky, které též slouží k vegetativnímu rozmnožování a rovněž se i konzumují. Stonek je na průřezu oblý, na spodu krytý pochvami listů. Listy jsou jednoduché, přisedlé, s listovými pochvami. Čepele jsou ploché a široce čárkovité (cca 2,5 cm široké), na rubu kýlnaté, se souběžnou žilnatinou. Plod je trojboká tenkoblanitá tobolka s 1 až 2 kulovitými až hranatými černými semeny. U dnešních odrůd se semena většinou nevyvíjejí.



Pochází pravděpodobně ze střední Asie, kde vznikl z planého druhu *Allium longicuspis*, rostoucího hlavně v Mongolsku, Kazachstánu a Kyrgyzstánu. Od starověku je však tato rostlina dobře známá v Číně, kam ji dovezli početné mongolské kmeny během válečných výprav. Ve velkém se kromě Číny pěstuje rovněž po celá staletí i v Egyptě a v zemích kolem Středozemního moře. Dalšími velmocemi v pěstování česneku jsou například Indie, Jižní Korea, Nizozemsko a USA. Také v českých zemích má jeho pěstování dlouholetou tradici, nejlépe se mu daří v teplých oblastech jižní Moravy.

Česnek je odedávna známý jako osvědčený prostředek proti střevním parazitům, jakými jsou škrkavky a roupi u dětí. Dále má protirakovinné a výborné desinfekční účinky – ničí viry, bakterie a plísňe. Posiluje organismus v boji s chřipkou, při ušních zánětech, mykózách, infekci močových cest. Usnadňuje odkašlávání a uvolňuje dýchací cesty. Neméně důležitý je vliv česneku na cévní systém, zabraňuje nadměrnému shlukování krevních destiček, vzniku nebezpečných krevních sraženin, a proto je ideálním preventivním prostředkem proti trombóze. Česnek totiž rozšiřuje cévy, čímž snižuje krevní tlak, brání kornatění tepen a přispívá ke snížení hladiny nebezpečného cholesterolu. U osob citlivých na obsahové látky česneku může dojít k podráždění zažívacího traktu, zvláště po konzumaci syrových stroužků. K dalším



nežádoucím účinkům patří nevolnost, průjem a zvracení. Buněčná šťáva česneku může u zvláště citlivých osob vyvolat kožní alergii. Navíc je prokázáno, že česnek též snižuje krevní srážlivost, proto by měl být užíván u lidí s uvedenými potížemi nebo při užívání léků či vitaminových přípravků (zvláště s obsahem vitamínu E) jen s vědomím lékaře.

Jako koření hraje česnek velice významnou roli prakticky na celém světě. Nenahraditelný je zejména ve Španělsku, Francii, v Číně a v zakavkazských zemích. Jeho použití je všestranné, čerstvý rozetřený se solí se přidává do pikantních zelených salátů a do topinek. V tepelné úpravě je jeho použití daleko rozsáhlejší, lze jej přidat do omáček, do bramboráku, k dušené zelenině, k masům (skopovému a hovězímu), do salámů, k rybám apod. Některým lidem vadí charakteristický zápach česneku, který přetrvává v ústech i po jeho konzumaci. Ten můžeme do značné míry omezit žvýkáním bylin osvěžujících dech, například petržele, fenýklu, máty či řeckého sena, případně pojidáním jablka.

Zdeněk Sedláček



Z LITERÁRNÍ ČINNOSTI HLUCHOSLEPÝCH LORMÁKŮ

Letní sen

Když slunce vychází, začíná nový den,
noc zvolna odchází a s ní i můj sen.
Sen, v němž se touláme po loukách a lesích,
nasloucháme šumění potoka na jeho měkkých březích...
Přes potok most tvoří klády
a nad námi svit slunce prosí: „Mějte se rádi.“
Co most! Postačí jen jedna kláda,
když on miluje tebe, když ty ho máš ráda.
Oči Tvé září jako to slunce,
uchopím do dlaní Tvé malé ruce.
Slunce za obláček se na chvíli schová,
já něžně tě políbím – a znova a znova...

Pohladím lehounce Tvé krásné vlasy
i nebe zčervená. Hádej, proč asi?
Držíc se za ruce, kráčíme pěšinou,
sledujem motýla, jak mazlí se s květinou.
Když se s ní mazlí, jemně se dotýká,
je velmi pozorný, nikam nespíchá...
Motýl a květina, vše stát se může,
já budu malý princ a Ty jeho růže.
Slunce už vysvitlo, den musel přijít,
já toužím, lásko má, jen pro tebe žít!



Vašek Fišer

Přítel

Kdo jsi, že se mě chceš ptát
na samotu v tichu,
které jsi neprožil?
Proč myslíš,
že s tebou o tom budu mluvit?
I ty máš svá trápení.
To mi chceš říct?
Dobře, budeme si spolu povídat.

Dana Kubišová

VZKAZY MOUDRÝCH

**Největší cynikové bývají v podstatě
nejcitlivějšími lidmi.**

Josef Škvorecký

(27. září 1924 Náchod – 3. ledna 2012 Toronto)

Český spisovatel, prozaik, esejista, překladatel a exilový nakladatel, spolu s manželkou Zdenou Salivarovou zakladatel exilového nakladatelství '68 Publishers v Torontu. Patřil k nejvýznamnějším českým poválečným prozaikům.





RECEPTY

Obědový salát

Vážení ctitelé dobrého pochutnání,

Jaro je tady, za ním v závěsu léto a postavička mnohých z nás stále ještě nese stopy zimního přejídání spojeného se sníženou možností pohybu. Faldíky se sice zatím dají zahalit vhodným, nejlépe nadměrným, ošacením, což ovšem nelze říci o plavkách, natož bikinkách. Ale my se nedáme, dobře se najíme a ještě zhubneme! Nevěříte?

Tak zkuste následující recept:

Zakupte *čínské zelí, rajčata, papriku, okurku, cibuli, česnek a kousek kuřecího masíčka*. Dále budeme potřebovat *sůl, pepř a FARMÁŘSKÝ DRESINK*, může být i *(lehká) tatarská omáčka* či *zakysaná smetana* nebo dokonce jen *bílý jogurt*.

A jdeme na to!

Čínské zelí nakrájíme na drobnější nudličky, jde to pěkně, protože na rozdíl od například ledového salátu (který můžeme také použít) krásně drží tvar. Ostatní zeleninu včetně cibule naporcujeme tak, jak to máme rádi – na kolečka, na kostičky, na nudličky... Kuřecí maso, které jsme před tím buďto uvařili (na kuřecí polévku), upekli (kuřátko k obědu) nebo podusili či jen tak na prudko na pánvi opekli – zase jak kdo má rád – rovněž nakrájíme na přijatelně velké tvary. Nejlépe se takto zpracovávají zbytky masa od předešlého pokrmu. Samozřejmě můžete použít i jiný druh masa, ale pak již není salát tak dietní, ovšem dobrý, to ano! Osolíme, opepříme a přidáme dresink, nebo co jste na zálivku zvolili z výše uvedeného, lehce promícháme, abychom kousky masa nerozdrtili na sekanou, a necháme chvíli v chladnu odležet. Ale pozor, nemusíme, můžeme baštit hned, přikousneme celozrnné pečivo a těšíme se do bikin!

*Zdena Jelínková
metodička o.s. LORM*

SBÍRKA PRO ŽIVOT



LORM

SPOLEČNOST PRO HLUCHOSLEPÉ
SOCIETY FOR THE DEAFBLIND



ČERVENOBÍLÉ DNY

Ruku na srdce. Neudělalo by vám opravdovou radost pomoci potřebným? Zakoupením **červeného srdce** zvýšíte kvalitu života hluchoslepých. V ulicích českých a moravských měst nás potkáte při celonárodní sbírce **od 23. do 25. dubna 2012**. Děkujeme za vaši pomoc!



Muchošnsng
STRATEGIE PODLE VAŠÍ CHUŤI

Pomáhejte hluchoslepým s námi
odesláním dárcovské sms ve tvaru
DMS LORM na číslo **87 777**
sbírkový účet: **43-8709380297/0100**

Cena DMS je 30 Kč, o.s. LORM obdrží 27 Kč. Více na www.darcovskasms.cz.

ČERVENOBÍLÉ DNY
veřejná sbírka 2012

www.lorm.cz



žijeme
naplno.cz

babyweb.cz
SCREENET
Síť velkoplošných venkovních obrazovek

ČESKÝ ROZHLAS
Muchošnsng
STRATEGIE PODLE VAŠÍ CHUŤI

ArdaghGroup
TOPTRANS

ODTICER
www.odticer.cz

ppm
factum
gzh
tiskárna

radio čas
z pohledu

DOTEKY. Bulletin o.s. LORM, Jaro, číslo 70. Vychází čtvrtletně.

Vydává: o.s. LORM – Společnost pro hluchoslepy, Zborovská 62, 150 00 Praha 5.

Vychází ve zvětšeném černotisku, v Braillově písmu a jako zvuková nahrávka na CD-ROMu.

Sponzorství je vítáno a za sponzorské dary předem děkujeme.

Naše bankovní spojení: Komerční banka Praha Smíchov, číslo účtu: 19-1451940207/0100.

Šéfredaktor: Zdeněk Sedláček, Chlum 13, 264 01 Sedlčany, zdsedlacekdoteky@seznam.cz.

Redakční rada: Zdeněk Sedláček (šéfredaktor), Zdena Jelínková (metodička),

Mgr. Petra Zimermanová (ředitelka).

Za o.s. LORM: Mgr. Petra Zimermanová, Zborovská 62, 150 00 Praha 5, tel: 257 325 478

Grafická úprava: Michal Vondráček, Tomáš Zach

Sazba a tisk: Fastr typo-tisk, Nad Budánkami II./13, Praha 5

Náklad: 140 černotiskových výtisků

Tisk a distribuce bodové a zvukové verze: Knihovna a tiskárna pro nevidomé K. E. Macana, Ve Smečkách 15, 110 00 Praha 1, tel: 222210492, 222211523. Každé nové číslo zvukové nahrávky se zasílá na novém CD-ROMu. Distributorovi se vrací zpět pouze prázdný poštovní obal na slepecký tisk pro zaslání nového čísla Doteků na adresu KTN, která je vytištěná na štítku z druhé strany.

Osoby s hluchoslepotou a se zrakovým handicapem odebírají bulletin Doteky zdarma v rámci informačního servisu, který je součástí jejich sociální rehabilitace. Celoroční příspěvek pro členy o.s. LORM včetně distribuce činí 50 Kč. V elektronické podobě je bulletin Doteky bezplatně zasílán na odbory sociální a zdravotní péče. Doteky v elektronické verzi jsou zasílány všem zájemcům zdarma. Ostatní zájemci z řad veřejnosti (fyzické nebo právnické osoby), kteří mají zájem o specifické formáty (zvětšený černotisk, Braillovo písmo, zvuková nahrávka), se z důvodu vysokých výrobních nákladů spolupodílejí finanční částkou: roční předplatné na Doteky ve zvětšeném černotisku činí za čtyři čísla 400 Kč; v Braillově písmu a ve formátu zvukové nahrávky činí roční předplatné za čtyři čísla 800 Kč.

Starší i nová čísla bulletinu Doteky jsou zdarma veřejnosti přístupná na bezbariérových webových stránkách o.s. LORM ve formátech HTML, doc a PDF.

Objednávky přijímá o.s. LORM, Zborovská 62, 150 00 Praha 5, email: admin@lorm.cz. Časopis je rozesílán na základě objednávky členům o.s. LORM a ostatním osobám a organizacím, včetně povinných výtisků.

Na <http://www.lorm.cz/cs/doteky/> je k dispozici elektronická objednávka i ve formátu k vytištění.

Zaslané rukopisy, kresby a fotografie se archivují a vracejí pouze na vyžádání odesílatele.

Uzávěrka příspěvků do čísla 71 (Léto 2012) je 15. 5. 2012.



Doteky vychází s pomocí nadačního příspěvku Nadačního fondu Českého rozhlasu ze sbírky Světluška. Tento projekt je realizován za podpory Nadace OKD. DĚKUJEME.

o.s. LORM

Zborovská 62

150 00 Praha 5

tel: 257 314 012

tel/fax: 257 325 478

REGISTRACE MINISTERSTVA

KULTURY ČR č. E 11000